

ПРОГРАМ УПРАВЉАЊА
НАЦИОНАЛНИМ ПАРКОМ ФРУШКА ГОРА
ЗА 2023. ГОДИНУ

Сремска Каменица
Фебруар, 2023. године

Садржај

Увод	1
1. Приказ главних природних и створених вредности, као и природних ресурса	2
2. Оцена стања животне средине заштићеног подручја.....	4
3. Преглед конкретних активности, делатности и процеса који представљају фактор угрожавања заштићеног подручја	4
4. Дугорочни циљеви заштите, очувања и унапређења и одрживог развоја	6
5. Анализа и оцена услова за остваривање циљева	7
6. Приоритетне активности и мере на заштити, одржавању, праћењу стања и унапређењу природних и створених вредности.....	8
6.1. Заштита станишта	8
6.1.1. Одржавање ливада и ливадо-степа	8
6.1.2. Контрола ширења бршљана и заштита шума од пепелнице	9
6.1.3. Праћење појаве сушења шума	10
6.1.4. Праћење кретања популација штетних инсеката	10
6.1.5. Дијагнозно-прогнозна служба	11
6.1.6. Праћење процеса обнове у различитим шумским екосистемима	11
6.1.7. Заштита шумских екосистема од пожара	12
6.2. Заштита флоре и фауне.....	13
6.2.1. Картирање станишта заштићених и строго заштићених врста и утврђивање стања популација	13
6.2.2. Редовно праћење стања популација строго заштићених врста	14
6.2.3. Заштита орла крсташа (<i>Aquila heliaca</i>)	14
6.2.4. Заштита шумске сове (<i>Strix aluco</i>)	15
6.2.5. Збрињавање и рехабилитација строго заштићених и заштићених врста дивљих животиња.....	15
6.2. Заштита геонаслеђа.....	16
6.3.1. Истраживање, мониторинг, одржавање и уређење објеката геонаслеђа	16
6.3.2. Геопарк Фрушка гора – лесленд	16
6.4. Заштита и очување еколошких коридора	17
6.5. Културно наслеђе	17
6.6. Digitalizација	18
6.7. Остало.....	19
6.7.1. Израда катастра загађивача у Националном паркуи израда пројеката њиховог уређења ...	19
6.7.2. Израда катастра изворишта, водених токова и акумулација и израда пројеката њиховог	

Програм управљања Националним парком Фрушка гора за 2023.годину доноси се на основу Закона о заштити природе ("Службени гласник РС" бр.36/2009, 88/2010, 91/10, 14/2016 и 95/2018 – други закон) и на основу Закона о националним парковима ("Службени гласник РС" бр.84/2015 и 95/2018 – други закон)

УВОД

Национални парк Фрушка гора основан је ради: одржања степских и шумостепских станишта; одржања шумских екосистема са разноврсним типовима храстових шума, посебно реликтном термофилном шумом храстова са грабићем, медитеранског обележја; очувања станишта и популације дивље флоре националног и европског значаја са присуством панонских ендемских и бројних реликтних врста из терцијера и породице орхидеја; очувања станишта 2 преко двеста врста птица, међу којима се истиче орао крсташ, орао кликташ, црна рода, голуб дупљаш, црна жуна, беловрата мухарица и црноглава стрнадица; очувања глобално угрожене врсте текуница; очувања налазишта фосила, изданака са откритим геолошким творевинама значајним за сагледавање геолошке грађе и историјскогеолошког развоја литосфере; очувања јединственог брдског предела са гребенским делом под шумом и падинама; очувања реке Дунав, изворишта вода и влажних станишта; очувања културно-историјских споменика са 17 српских православних манастира и заштите и очувања спомен обележја. Национални парк Фрушка гора налази се на северу Републике Србије у Аутономној покрајини Војводини и заузима Централни масив, Липик, Ворово, Надош и Опаљеник, и већи број мањих просторних целина: Чортановачка шума, Курјаковац 1, Курјаковац 2, Крушедолски пашњак, Нерадински до, Лединци - Старо Село, Врдник колонија, Јазачки пашњаци, Реметски до, Манђелošки пашњаци, Лежимирски пашњаци, Косаниште, Куњат, Аде и спрудови - Бразилија, Черевикке ливаде - Липска страна, Милованово брдо, Дангуба, Марков до и Шидско Церје. Национални парк Фрушка гора простире се на деловима територија: града Новог Сада - општина Петроварадин, града Сремске Митровице, општина Бачка Паланка, Бечин, Инђија, Ириг, Сремски Карловци и Шид, укупне површине 26.672 ха, од чега је 19.308 ха у државној својини, а у приватној и другим облицима својине 7.364 ха, од чега је I степеном обухваћено 3%, II степеном 67% и III степеном 30% укупне површине.

1. Приказ главних природних и створених вредности, као и природних ресурса

Фрушка гора је доминантна рељефна целина на југу Панонске низије и непоновљив простор богате и очуване природе. Разнолик састав стена, јединствен рељефни облик, воде, бујне шуме и отворена станишта у окружењу, разноврстан живи свет и препознатљив људски печат, уклопљени и надовезани једно на друго чине Фрушку гору особеним и драгоценим заштићеним подручјем.

Фрушка гора представља огледало геолошке грађе равничарских предела потонулих терена Панонске низије у свом окружењу. У њеном језгру су присутне палеозојске и мезозојске седиментне стене, мезозојске и терцијарне магматске стене као и различити метаморфити. По ободним деловима планине, на њеним падинама и у подножју, распрострањене су неогене наслага стваране током Панонског мора и различити генетски типови квартарних творевина.

Одликује се богатим геолошким диверзитетом који га чини јединственим геотипом на нашим просторима. Овде се налазе многобројна налазишта фосила, бројни изданци са откривеним геолошким творевинама значајним за сагледавање геолошке грађе и историјско-геолошког развоја литосфере у Панонској регији и Подунављу.

Основно обличје Фрушке горе настало је тектонским процесима када је, издизањем плоча дуж раседа образована структура хорста. Током квартара и навејавањем лесних седимената створен је завршни облик Фрушке горе формирањем благих лесних заравни на јужним и нешто краћим и одсеченијим на северним падинама. Падине Фрушке горе су испресецане богатом мрежом потока бујичног карактера који често пресушују. Потоци са јужне падине се губе у подножју, а са северне се пробијају до Дунава. На некима од њих постоје водопади, једини у Војводини.

Фрушка гора својим обличјем условила је појаву специфичних микроклимата, распоредом количине падавина и ублажавањем температурних крајности.

Фрушка гора је пре свега шумско подручје, уз мањи удео ливадостепске и шумо–степске вегетације, шибљака и живица. Оно што Фрушку гору чини јединственом и особеном управо је спој шумских, шумо-степских и ливадостепских станишта. Шуме Фрушке горе сачињене су од великог броја врста дрвећа и грмља. Доминирају сребрнолисна липа (*Tilia tomentosa*), храст китњак (*Quercus petraea*), буква (*Fagus sylvatica*) и граб (*Carpinus betulus*). Поред њих ту су и друге врсте храстова, попут цара (*Quercus cerris*), медунца (*Q. pubescens*), крупнолисног медунца (*Q. virgiliana*), балканског китњака (*Q. daleschampii*), сладуна (*Q. frainetto*), затим ситнолисна липа (*Tilia cordata*), клен (*Acer campestre*), горски јавор (*Acer pseudoplatanus*), јавор млеч (*Acer platanoides*), дивља трешња (*Prunus avium*), брекиња (*Sorbus torminalis*), жешља (*Acer tataricum*), црни јасен (*Fraxinus ornus*), врсте рода врба (*Salix spp.*) и топола (*Populus spp.*) и друге дрвенасте врсте.

На Фрушкој гори забележено је око 1.500 врста виших биљака и око 150 врста маховина. Присутне су бројне врсте папрати, као што су бујад (*Pteridium aquilinum*), навала (*Driopteris filix mas*), јелењи језик (*Scolopendrium vulgare*) и заштићена врста, пљевика (*Paragymnopteris maranthae*). Од строго заштићених врста издвајају се реликтне врсте терцијера, ловорасте јеремичак (*Daphne laureola*), кадивка (*Kitaibelia vitifolia*), као и реликти бореала и различитих периода ксеротерма: бабалушка (*Sternbergia colchiciflora*), велика саса (*Anemone pulsatilla*), татарско зеље (*Crambe tataria*), гороцвет (*Adonis vernalis*) и др., који одређују основна обележја реликтне степе на фрушкогорском лесном платоу. Особеност флористичког диверзитета огледа се у присуству 31 врсте из породице орхидеја.

До сада је на Фрушкој гори евидентирано преко 2000 врста гљива, али је њихов укупан број вероватно много већи. Старе шуме су станишта најбогатија врстама гљива због велике количине дрвне масе подложне разградњи и труљењу, у чему оне имају важну улогу. Поред тога, виталност шума у великој мери зависи од микоризних односа између гљива и корења дрвећа.

Ентомофаунистички, Фрушка гора представља један од најизученијих простора Србије. Од око 200 угрожених врста инсеката на националном и међународном нивоу издвајају се велики цар (*Anax imperator*), ватрени јуришник (*Crocothemis erythraea*), *Gomphus (Stylurus) flavipes*, кобилица месождерка (*Saga pedo*), велика храстова стрижибуба (*Cerambyx cerdo*), букова стрижибуба (*Morimus asper funereus*), алпска стрижибуба (*Rosalia alpina*), *Carabus (Pachystichus) hungaricus*, буба јеленак (*Lucanus cervus*), велики пегавац (*Glaucopsyche (Maculinea) arion*), ластин репак (*Papilio machaon*), ускршњи лептир (*Zerynthia polyxena*), црнооки аполон (*Parnassius mnemosyne*) и зановетак (*Colias myrmidone*). Међу њима су 24 ендемичне врсте за Балканско полуострво, као и 28 врста за које је ово једини налаз за Србију.

Изненађујуће вредна фауна риба настањује потоке уз Дунав, где живе клен (*Leuciscus cephalus*), гавчица (*Rhodeus amarus*) и скобаљ (*Chondrostoma nasus*). Важни представници водоземаца су шумска жаба (*Rana dalmatina*), крастаче (*Bufo sp.*), мукачи (*Bombina sp.*), а гмизаваца зелембаћ (*Lacerta viridis*), кратконоги гуштер (*Ablepharus kitaibelii*) и обични смук (*Zamenis longissimus*). Од ретких птица дупљарица, овде се гнезде црна жуна (*Dryocopos martius*), голуб дупљаш (*Columba oenas*) и беловрата мухарица (*Ficedula albicollis*). Фрушка гора је до скоро била једино стабилно гнездилиште орла крсташа (*Aquila heliaca*) у Србији, а од крупних грабљивица ту су и кликташ (*Aquila pomarina*) и белорепан (*Haliaeetus albicilla*). Из групе сисара на Фрушкој гори живи око 60 врста од којих се посебно издваја присуство 17 врста слепих мишева (Chiroptera), текуница (*Spermophilus citellus*) и слепо куче (*Nanospalax leucodon*). Од крупних сисара присутни су срна, дивља свиња, европски јелен и бројне друге врсте.

На Фрушкој гори налази се седамнаест манастира, насталих од XV до XVIII века: Беочин, Раковац, Ђипша, Привина глава, Крушедол, Велика Ремета, Гргетег, Старо и Ново Хопово, Врдник (Раваница), Јазак, Стари Јазак, Мала Ремета, Бешеново, Шишатовач, Петковица и Кувеждин. У бројним историјским превирањима, као што су Батово устанак (I век), Тицанова буна (XIX век), НОБ (средином XX века) и бомбардовање (крајем XX века), најважнију улогу Фрушка гора одиграла је као склониште, уточиште и прибежиште. Данас је Фрушка гора важно излетиште, а најпосећенија места су Стражилово, Парагово, Змајевац, Бранковац, Иришки венац, Летенка, Андревље, Рохал базе, Бања Кулина са акумулацијама Сот и Мохарач.

На основу Уредбе о еколошкој мрежи (Сл. Гласник РС 102/10), Фрушка гора представља еколошки значајно подручје у Републици Србији (бр. 14. Фрушка гора и Ковиљски рит). Подручје Националног парка Фрушка гора уписано је у регистар међународно значајних станишта птица (Important Bird Area, IBA - 011SER). Национални парк Фрушка гора са широм околином уписан је у Ботанички значајна подручја Србије, односно централне и југоисточне Европе (IPA, Стевановић, В.. 2005). Фрушка гора представља одабрано подручје за дневне лептире у Србији (РВА – Prime Butterfly Areas) на подручју које се оквирно поклапа са границама постојећег Националног парка.

2.Оцена стања животне средине заштићеног подручја

Подручје Фрушке горе је под великим утицајем човека што се негативно одразило на очување природних одлика и појава као и биодиверзитетских вредности заштићеног подручја Националног парка Фрушка гора и подгорине.

Аутохтоност биљних заједница, флора и вегетација су очувани али у скромнијем обиму тако да је присутно смањење бројности, па чак и нестајање популација неких биљних и животињских врста, услед деградације и угрожавања њихових станишта.

3.Преглед конкретних активности, делатности и процеса који представљају фактор угрожавања заштићеног подручја

Без обзира на унутрашњу хетерогеност (еколошку, историјску, културну и сваку другу), Национални парк Фрушка гора представља јединствен простор на којем се сучељавају различити и бројни интереси, односно захтеви за његово коришћење. Стихијска урбанизација и привредни развој довели су до свеопштег притиска на доскора углавном пољопривредне и шумске површине, односно на простор који се у те сврхе искључиво користио до пре непуних 100 година.

Најважнији угрожавајући фактори на простору Националног парка Фрушка гора су (детаљан опис дат је у Плану управљања):

Угроженост шума

Због лошег газдовања у прошлости (пре проглашења простора за национални парк) шуме су углавном изданачког порекла.

Угроженост ливадо-степа

Смањење површина под ливадо-степама на ободу парка због њиховог претварања у пољопривредно земљиште или због зарастања (сукцесије) услед недовољне испаше.

Површински копови

На подручју Националног парка Фрушка гора налази се 16 напуштених површинских копова већих димензија, као и велики број мањих на којима још увек није урађена рекултивација.

Отпад

На подручју Националног парка није решен проблем одношења комуналног отпада.

Бесправна градња

Иако по ободу Националног парка живи велики број људи бесправна градња данас није изражен проблем али постоје одређена подручја (нпр. Чортановачка шума и Поповица) где је због неадекватног управљања простором у прошлости овај проблем значајан.

Објекти

На подручју Националног парка Фрушка гора налази се већи број туристичких и других објеката чија инфраструктурна опремљеност не одговара данашњим прописима заштите животне средине (септичке јаме, пречистачи, одлагалишта отпада...) тако да представљају локални угрожавајући фактор.

Саобраћај

Велики број јавних путева на простору националног парка и велика фреквентност саобраћаја су значајан угрожавајући фактор због буке, емисије гасова, посебно тешких метала и нарушавање стабилности природног простора усеком трасе пута.

Сакупљање дивљих биљака, животиња и гљива

Одређен број дивљих врста биљака, животиња и гљива, или њихових делова (листови, цветови, плодови, плоносна тела...) предмет су сакупљања у природи од стране посетилаца или особа које их циљано сакупљају ради продаје. Браће различитих

врста лековитих биљака на простору Националног парка присутно је али у обиму који не угрожава опстанак врста.

Пашарење

Недовољна испаша (због слабо развијеног сточарства) на ливадо-степским стаништима по ободу парка убрзава сукцесију вегетације и тиме нестанак ових биоценоза.

Шумокрађа и бесправна сеча

Лоша економска ситуација у друштву условљава и велику опасност од шумске крађе.

Криволов

Данас је овај фактор смањеног ризика, али ипак и даље постоји јер ловиште „Национални парк Фрушка гора“ окружује укупно 57 насеља и насељених места, а велика отвореност представља ограничавајући фактор контроле и чувања.

Посетиоци

Излетници током целе године, као и локално становништво из насеља по ободу парка, представљају битан фактор угрожавања природних вредности Националног парка.

Пожари

Пожари представљају угрожавајући фактор у контактним зонама Националног парка и приватних поседа на којима власници, најчешће у пролеће и јесен, пале ватре како би спалили остатке траве, лишће и отпад приликом чишћења својих парцела.

4. Дугорочни циљеви заштите, очувања и унапређења и одрживог развоја

Општи концепт заштите Националног парка Фрушка гора заснива се на унапред утврђеним законским решењима, којима је намена већ утврђена, чиме је условљена приоритетна функција, као и циљ управљања у складу са њом као и досадашњим искуствима у управљању овим заштићеним подручјем које се под данашњим степеном заштите налази од 1960. године.

Под управљањем заштићеним природним добром подразумева се развијен систем мера и активности којима се уређују сва питања од значаја за успешно планирање и спровођење мера заштите, очувања и унапређивања посебних природних вредности, рационално и планско коришћење (одрживо коришћење) природних ресурса, обезбеђивање полифункционалности уз поштовање начела очувања природних

вредности и равнотеже природних екосистема. Подразумева се функционално уређивање за потребе дозвољених видова коришћења и најповољнијег развоја уз стално утврђивање и праћење стања у природи. План управљања карактерише принцип активне заштите, односно концепт интегрално-развојне заштите на коме се и заснива "одрживи развој". Суштински циљ је очување у што изворнијем облику природних вредности, а циљеви управљања су:

- 1) очување и унапређење вредности биодиверзитета, геодиверзитета, као и културно-историјских вредности;
- 2) очување и унапређење еколошки значајних подручја и разноврсност предела;
- 3) очување објеката геонаслеђа;
- 4) очување и унапређење станишта, типова станишта и популације дивље флоре и фауне;
- 5) очување и унапређење адекватног квалитета живота људи у Националном парку кроз развој друштвене, културне и економске активности;
- 6) очување културно-историјског наслеђа;
- 7) очување традиционалног начина живота;
- 8) очување природних процеса и равнотеже између природних процеса и људске активности, односно одрживи развој Националног парка;
- 9) импресиван доживљај природе посетиоцима, образовање, истраживање, спорт и рекреација.

5.Анализа и оцена услова за остваривање циљева

Имајући у виду искуства из претходног програма, као и постојање предуслова за остваривање постављених циљева заштите, очувања, унапређења, одрживог коришћења и развоја, може се констатовати да постоје реалне могућности и услови да се они остваре.

У ранијим периодима, програми заштите и развоја природних вредности од стране управљача и других надлежних организација нису постигли задовољавајуће резултате пре свега услед хроничног недостатка материјалних средстава и адекватних пројеката управљања природним процесима и антропогеним утицајима. Посебно је била занемарена улога локалне заједнице, њихових интереса и могућности да буду информисани и да учествују у процесу одлучивања.

Полазећи од дефинисаних циљева заштите, очувања и унапређења и одрживог развоја, за остварење свих дугорочних циљева морају се створити предпоставке и обезбедити услови што подразумева:

- организацно, кадровско и техничко опремање управљача,
- међусобно разумевање и сарадња свих институција – корисника,
- учешће и подршка локалне самоуправе и локалног становништва у реализацији циљева,

-учешће и подршка научних и истраживачких институција у остварењу дефинисаних циљева,
 -обезбеђење финансијских средстава и законских инструмената за реализацију дугорочних циљева и других претпоставки.

6. Приоритетне активности и мере на заштити, одржавању, праћењу стања и унапређењу природних и створених вредности

6.1.Заштита станишта

6.1.1. Одржавање ливада и ливадо-степа

Током 2023. године радиће се на физичком уклањању жбунасте вегетације (ручно и машински), кошењу, сасецању дрвенстих избојака и издака на ливадским површинама. У зависности од временских прилика и потреба, активности на одржавању ливада спроводиће се у више наврата. Планиране су следеће површине:

ГЈ 3801	14,32	ха
ГЈ 3802	4,44	ха
ГЈ 3803	17,50	ха
ГЈ 3804	4,93	ха
ГЈ 3806	32,85	ха
ГЈ 3807	4,00	ха
ГЈ 3808	28,68	ха
ГЈ 3809	10,44	ха
ГЈ 3811	10,42	ха
ГЈ 3812	15,64	ха
УКУПНО	143,22	ха

Извор средстава	Планирана средства РСД	Извршилац посла
Управљач	1.148.300,00	Јавно предузеће
ПСЗУИЗШС	1.000.000,00	

Ливадска и ливадо-степска станишта на Фрушкој гори због антропогеног деловања у прошлости, природних сукцесија, недостатка испаше, све израженије промене климе и других негативних утицаја довели су до тога да се ова осетљива станишта смањују и фрагментирају. Врсте стриктно прилагођене животу на оваквим стаништима су у опасности да нестану што може угрозити и многе шумске врсте које

храну проналазе на оваквим местима.

Ове осетљиве површине подложне су закоровљавању и обрастању (глог, дивља ружа..) те је потребно вршити њихово одржавање односно ревитализацију. Током претходних година одржавање ових површина и других степских пашњака кроз кошење-тарупирање било је обезбеђено суфинансирањем од стране надлежних органа, а све у циљу очувања ретких и заштићених биљних и животињских врста.

Током 2023. наставиће се са активностима на одржавању како би се успорио процес природног обрастања ових станишта.

Извор средстава	Планирана средства РСД	Извршилац посла
Управљач	300.000,00	Јавно предузеће, Грађанска удружења, ПЗЗП

6.1.2. Контрола ширења бршљана и заштита шума од пепелнице

Бршљан (*Hedera helix*) је веома прилагодљива биљка која може брзо да обрасте крошње стабала. На тај начин долази до смањења асимилационе површине (лишћа) нападнутог дрвета и његове девитализације, смањује се количина сунчеве светлости коју стабло добија, смањује се процес фотосинтезе, својом тежином бршљан оптерећује стабла што у условима неповољних климатских прилика и непогода доводи до њиховог изваљивања.

Периодично пресецање бршљана који се пење у крошње, неопходно је ради дугорочног опстанка и стабилности шума Фрушке горе. Надлежне институције су периодично финансирале ову активност.

У 2023. год. планирано је сузбијање бршљана (пресецањем) на 56,36 ха.

Извор средстава	Планирана средства РСД	Извршилац посла
Управљач	395.000,00	Јавно предузеће

Појава храстове пепелнице може значајно умањити успешност обнове храстових шума. Пепелница утиче на виталност младих биљака, доводи до физиолошког слабљења биљке, смањује висински прираст. Заштита се врши само у првим годинама живота младе састојине.

У 2023. год планирано је сузбијање пепелнице на 34,34 ха.

Извор средстава	Планирана средства РСД	Извршилац посла
Управљач	172.000,00	Јавно предузеће

У младим засадима тополе и врбе планирана је заштита од биљних болести и штеточина на површини од 56 ха.

Извор средстава	Планирана средства РСД	Извршилац посла
Управљач	842.000,00	Јавно предузеће

6.1.3. Праћење појаве сушења шума

Активности на заштити шумских екосистема вршиће се кроз континуирано праћење стања (сушења) шума кроз постављену мрежу биоиндикацијских тачака.

На подручју Националног парка Фрушка гора постављене су две биоиндикацијске тачке нивоа 1 (Сремска Каменица, Лежимир), нивоа 2 (Сремска Каменица и Краљеве столице) и нивоа 3 (Андревље) за праћење стања (сушења) шума у европској мрежи 16 x 16 км. Пројекат се реализује у сарадњи са Институтом за низијско шумарство и животну средину а обавеза Националног парка је прикупљање и достава података.

Извор средстава	Планирана средства РСД	Извршилац посла
Управљач	200.000,00	Јавно предузеће, Инст. за низијско шум. и жив. средину

6.1.4. Праћење кретања популација штетних инсеката

Утврђивање и праћење биљних болести и штеточина има важну улогу при заштити шумских екосистема Националног парка Фрушка гора. До сада је постављен већи број сталних и привремених огледних површина на којима се континуирано прикупљају и обрађују подаци о присуству и бројности појединих штетних и корисних инсеката. Пројекат се реализује у сарадњи са Институтом за низијско шумарство и животну средину а обавеза Националног парка је прикупљање и достава података како би се пратило здравствено стање састојина.

Активности:

1. Прикупљање података ради правовременог реаговања у случају каламитета појединих врста,
2. Мониторинг фотофилних и фитофагних штетних инсеката,
3. Мониторинг јајних легала *Lymantria dispar* и других Lymantriidae у шумским фитоценозама Националног парка Фрушка гора,
4. Постављање лепљивих појасева и огледних површина у фитоценозама НП

Извор средстава	Планирана средства РСД	Извршилац посла
Управљач	180.000,00	Јавно предузеће, Инст. за низијско шум. и жив. средину

6.1.5. Дијагнозно-прогнозна служба

Програм прогнозно-извештајне службе садржи у себи активности које су проистекле из Закона о шумама ("Службени гласник РС" бр. 30/2010, 93/2012, 89/2015 и 95/2018-други закон). Све активности обављају се у координацији са Управом за шуме и Прогнозно-извештајним центром (Институт за низијско шумарство и животну средину у Новом Саду). Пројекат се реализује у сарадњи са Институтом за низијско шумарство и животну средину а обавеза Националног парка је прикупљање и достава података.

Активности:

1. Мониторинг ранопролећних дефолијатора сакупљањем зимских гранчица на локалитетима на којима је угроженост од каламитета и градације извесна
2. Праћење бројности ларви ранопролећних дефолијатора на храстовом лишћу
3. Мониторинг процентуалног учешћа врста у крунама дрвећа
4. Мониторинг губара у шумским екосистемима Националног парка
5. Постављање одређеног броја огледних површина за праћење бројности малог и великог мразовца
6. Израда извештаја по Закону о шумама ("Службени гласник РС" бр. 30/2010, 93/2012, 89/2015 и 95/2018-други закон)

Извор средстава	Планирана средства РСД	Извршилац посла
Управљач	190.000,00	Јавно предузеће, Инст. за низијско шум. и жив. средину

6.1.6. Праћење процеса обнове у различитим шумским екосистемима

Праћење процеса обнове у различитим шумским екосистемима ће обухватити колаудацију извршења свих радова на обнављању и нези свих планираних састојина, као и састојина обновљених у протеклој години. Посебан акценат треба дати на мониторинг букових састојина у којима је у 2022. години био значајан урод семена.

Праћење штетног утицаја дивљачи на младе састојине, као и праћење састојина оштећених од пожара и екстремно високих температура, наставиће се и у 2023. години.

Активности:

1. Вођење шумске хронике,
2. Фенолошка осматрања – цветања и плодоношења главних едификатора (нарочито храстова),
3. Осматрање здравственог стања,
4. Оцена угрожености младих састојина.

Извор средстава	Планирана средства РСД	Извршилац посла
Управљач	150.000,00	Јавно предузеће, Инст. за низијско шум. и жив. средину

6.1.7. Заштита шумских екосистема од пожара

У циљу заштите од пожара како шумских састојина тако и свих објеката, ЈП Национални парк Фрушка гора поседује израђен План заштите од пожара, као и Програм реализације мера и задатака из планова заштите од пожара који се доноси сваке године. У наведеном програму су предвиђене организационе и техничке мере заштите шума од пожара, набавка и смештај алата и опреме за гашење пожара, активности заштите од пожара за објекте (провера и сервисирање система за дојаву пожара, сервисирање ручних апарата за гашење пожара, одржавање громобранских инсталација) и унутрашња контрола мера и активности на заштити од пожара.

Од стручно оспособљених и обучених радника Националног парка, формирана је ватрогасна бригада која је издељена на водове при чему је свака радна јединица посебан вод. Наведена ватрогасна брига је организована у виду сталних 24 часовних активних и пасивних дежурстава током целе године, с вишим степеном ангажованости у сезонским периодима када постоји појачана опасност од шумских и осталих пожара који могу да угрозе карактеристике заштићеног подручја Националног парка и нанесу немерљиве штете.

Активности:

- израда пројекта постављања напредног система надзора шумских пожара у сарадњи са надлежним миистарством;
- активности на формирању ватрогасне јединице због промене категорије угрожености од пожара и сврставање у прву категорију угрожености од пожара;
- одржавање обуке по посебном програму са полагањем стручног испита за 30 запослених, након положеног испита запослени би имао лиценцу и био обучен као професионални ватрогасац, као и одржавање основене обуке свих осталих запослених у

сврхе обнове знања и савладавање технике гашења и спасавања у случају појаве пожара.

-одржавање 21,34 км противпожарних путева, 28,42 ха противпожарних пруга и 1,86 ха противпожарних просека, како би ватрогасна возила, средства и ватрогасци могли лакше доћи до опожарене површине;

-набавка 1 ватрогасног возила које би било опремљено специјализованом опремом за лакши приступ пожару и системима за гашење пожара, или оспособљавање постојећег специјализованог возила који је ЈП Национални парк Фрушка гора дониран од стране Војске Републике Србије.

-набавка противпожарних апарата С-9 10 комада, и испитивање противпожарних апарата на хладни притисак.

-набавка противпожарне опреме 50 метларица, 5 напртњача;

-изградња ниских ложишта и високих роштиља на излетиштима за контролисано паљење ватре 15 ком;

-постављање обавештења (налепница) „забрањено ложење ватре“ око 500 ком. и „довољено ложење ватре уз обавезу гашења“ око 200 ком. на за то предвиђеним локацијама;

-набавка комплетне интервентно – ватрогасне опреме 20 комада;

-набавка техничке опреме и материјално техничких средстава по правилнику о организовању заштите од пожара према категорији угрожености од пожара (минимум техничке опремљености, одговарајуће опреме и материјално техничких средстава коју мора поседовати ватрогасна јединица правног субјекта по категоријама)

Извор средстава	Планирана средства РСД	Извршилац посла
Управљач	6.500.000,00	Јавно предузеће

6.2. Заштита флоре и фауне

6.2.1. Картирање станишта заштићених и строго заштићених врста и утврђивање стања популација

Досадашњим флористичким истраживањима подручја Националног парка Фрушка гора утврђено је присуство бројних врста флоре, фауне и фунгије од којих су многе ретке и заштићене.

Током наредне године наставиће се прикупљање података о овим евидентираним и већ картираним врстама а такође радиће се и истраживања са циљем утврђивања присуства и стања популација других заштићених и строго заштићених врста чије присуство на Фрушкој гори је познато само на основу података из литературе.

Активности:

-Наставак рада на допуни базе података о распрострањености врста.

Извор средстава	Планирана средства РСД	Извршилац посла
Управљач	120.000,00	Јавно предузеће

6.2.2.Редовно праћење стања популација строго заштићених врста

Популације одређеног броја ретких врста се континуирано прате већ дуги низ година. Иако је подручје под заштитом из различитих разлога могућа је појава нарушавања станишта (антропогени утицај) што може довести до промена у стабилности популација. Из тог разлога редовно ће се пратити ситуација на терену током целе године. Посеба пажња ће се посветити ободним ливадо-степским стаништима на којима је биолошка разноврсност велика али су уједно и под највећим негативним утицајем човека.

Активност: Наставак континуираног праћења (мониторинг) стања популација следећих врста (*Spermophilus citellus*, *Lilium martagon*, *Adonis vernalis*, *Anemone pulsatilla*, *Anemone pratensis*, *Anemone silvestris*, *Paragymnopteris marantae* и свих врста из фамилије *Orchidaceae*).

Извор средстава	Планирана средства РСД	Извршилац посла
Управљач	240.000,00	Јавно предузеће

6.2.3.Заштита орла крсташа (*Aquila heliaca*)

Са циљем заштите ове врсте, Национални парк Фрушка гора је још 1996.године започео са пројектом заштите, односно активностима којима тежи да допринесе очувању преосталих парова, као и евентуалном повећању популације. До 2016. год. на подручју Парка постојала су два активна гнезда али су оба тренутно напуштена, односно птице су их изместиле на друге локације које за сада нису познате. Постоји и могућност да се гнезда сада налазе ван граница националног парка. У сарадњи са стручњацима Покрајинског завода за заштиту природе током наредне године наставиће се потрага за локацијама активних гнезда.

Зимско хранилиште представља најзначајнији део пројекта очувања ове врсте јер се највећи број страдања, посебно младих птица, дешава управо током зиме због недостатка хране. Током зимског периода 2021/2022. године хранилиште није радило јер нисмо били у могућности да обезбедимо угинуле свиње због опасности од ширења свињске куге. Уколико ситуација наредне године буде повољнија хранилиште ће бити поново активирано а уједно ће се интензивирати и праћење стања на терену.

Активности:

- рад на терену у циљу откривања локација активних гнезда
- континуиран рад хранилишта

Извор средстава	Планирана средства РСД	Извршилац посла
Управљач	430.000,00	Јавно предузеће

6.2.4.Заштита шумске сове (*Strix aluco*)

У сарадњи са Центром за заштиту сова Србије у 2011.години започета је реализација овог вишегодишњег пројекта. На 5 локалитета на Фрушкој гори постављено је укупно 50 кућица за шумске сове. Од 2012. године континуирано се врши праћење насељавања кућица и самог боравка сова у њима. С обзиром да су кућице направљене од дрвета и да су постављене пре више од 10 година на већини су се појавила мања или већа оштећења. Из тог разлога током 2022.године постављено је 20 нових кућица на терену. Током следеће године, углавном у пролећном периоду, планира се праћење насељавања кућица од стране шумских сова и успешност гнежђења.

Активности:

- мониторинг кућица за шумске сове

Извор средстава	Планирана средства РСД	Извршилац посла
Управљач	150.000,00	Јавно предузеће

6.2.5.Збрињавање и рехабилитација строго заштићених и заштићених врста дивљих животиња

Повремено се у заштићеном подручју или ближеј околини проналазе повређене дивље животиње чије су повреде таквог типа и обима да без помоћи људи не би преживеле. У таквим ситуацијама веома је важно брзо и адекватно збринути повређену животињу јер од тога зависи и успех оздрављења и враћања у природу.

Случајеви проналаска повређених животиња на простору Националног парка Фрушка гора су релативно ретки и они су до сада решавани у сарадњи са Покрајинским заводом за заштиту природе. Углавном су то биле повређене птице грабљивице које нису могле да лете и којима је било потребно лечење.

У 2021. год. у оквиру РЈ Ердевик (у дворишту управне зграде) направљена је основна волијера за хитно привремено збрињавање птица.

Да би се активности на збрињавању и рехабилитацији обављале на адекватан начин у Националном парку Фрушка гора неопходно је одређено организационо и техничко опремање.

Активности:

- формирање тима који ће реаговати у случајевима проналаска повређених животиња;
- теоријска и практична обука чланова тима о начинима поступања са повређеним животињама;
- набавка опреме (заштитне рукавице, транспортни кавези, мередов за хватање птица...)

Извор средстава	Планирана средства РСД	Извршилац посла
Управљач	50.000,00	Јавно предузеће

6.3. Заштита геонаслеђа

6.3.1. Истраживање, мониторинг, одржавање и уређење објеката геонаслеђа

Масив Фрушке горе као изразит рељефни облик представља област највећег диверзитета геолошких и педолошких формација на простору Војводине.

У 2023. години наставиће се активности на истраживању, инвентарисању и уређењу геолошких локалитета. Сакупљаће се и обрађивати геолошки материјал. Наставиће се редовне активности на одржавању локалитетима геонаслеђа у циљу промоције геолошких вредности Фрушке горе.

Такође наставиће се прикупљање геолошког материјала са трасе тунела.

У 2023. години планиран је наставак редовног контролисања локалитета ради заштите геолошких вредности као и спречавања оштећења мобилијара.

Активности:

- ажурирање базе података, праћење стања, истраживање, сакупљање и обрада геолошког материјала,
- одржавање објеката геонаслеђа (кошење, уклањање ниске вегетације и одржавање мобилијара),

Извор средстава	Планирана средства РСД	Извршилац посла
Управљач	520.000,00	Јавно предузеће

6.3.2. Геопарк Фрушка гора – Лесленд

Током 2006/07. године започете су активности за прикључење Фрушке горе Европској мрежи геопаркова, према критеријумима из оперативног упутства УНЕСЦО-а.

Као резултат ових активности урађен је Пројекат под називом: „Истраживање геонаслеђа Фрушке горе ради његове заштите и валоризације у оквиру будућег геопарка”, који су реализовали стручњаци Геолошког института Србије. На фрушкој гори су идентификована многобројна налазишта фосила, бројне издани са откривеним геолошким творевинама значајним за сагледавање геолошке грађе и историјско-геолошког развоја литосфере у Панонској регији и Подунављу.

У 2023.годину наставиће се сарадња са научним и образовним установама на формирању Геопарка Фрушка гора - Лесленд.

Извор средстава	Планирана средства РСД	Извршилац посла
Управљач	100.000,00	Јавно предузеће

6.4. Заштита и очување еколошких коридора

У програмима и пројектима уређења и коришћења простора и природних ресурса на простору издвојених еколошких коридора (међународних, регионалних и локалних) потребно је обезбедити очување површина под вегетацијом у природном и природи блиском стању (ливаде, пашњаци, тршњаци итд.), као и искључити чисту сечу шумских појасева или других врста зеленила. Неопходно је одржавати проходност еколошких коридора.

Активност

-у основама, програмима и пројектима који обухватају еколошке коридоре уградиће се мере за њихово очување, а у складу са Уредбом о еколошкој мрежи („Сл. гласник РС“, бр. 102/2010).

6.5.Културно наслеђе

На Фрушкој гори налази се велики број културно-историјских споменика из разних историјских периода. Током времена брига о њима препуштена је ЈП Национални парк Фрушка гора.

Заштита и очување културно-историјских споменика утврдиће се посебним Програмима, а за природни простор који их окружује важе основна опредељења из овог плана односе се на заштиту природних вредности и реткости. Идентификовани културно-историјски споменици на простору Националног парка Фрушка гора и у његовој заштитној зони, штитиће се, обележавати и презентовати у складу са условима и мерама Завода за заштиту споменика културе.

Активности:

-Активности које се овде спроводе односе се на повремено кошење, крчење, уклањање жбунасте вегетације са чишћењем терена и постављање и одржавање мобилијара (дрвени столови и клупе) код следећих споменика културе:

- Споменик из НОБ-а „Слобода“ – 2 ха
- Споменик из НОБ-а „Јабука“ – 0.50 ха
- Бања Кулина – 1ха
- Споменик Бранку Радичевићу на Стражилову – 0,50 ха
- Споменик из НОБ-а, Рохал базе – 0.50 ха
- Споменик из НОБ-а Мали и Велики цигански логор – 0.50 ха
- Споменик из НОБ-а Шпар каса – 0.50 ха
- Римски град Чортановци (остатак Римског лимеса)

Извор средстава	Планирана средства РСД	Извршилац посла
Управљач	450.000,00	Јавно предузеће

6.6 Дигитализација

Као помоћ у газдовању шумама постоје многобројне информационе технологије и дигитални системи који би у реалном времену омогућавају на увид податке које су радници током обављања својих пословних активности прикупили на терену.

Дигитално шумарство повезује све аспекте шумарских информација у реалном времену на потребни ниво кроз организовану дигиталну мрежу.

Поред тога покрива све области пословања предузећа од администрације (организациона шема, шифре, дозволе, деловодник, путни налози...) преко комплетног књиговодства (набавке, поврата, задужења уплата, исплата, продаје, ценовника, рабата, залиха, услуга, зараде, извештаја...), до е-касе, е-фактуре и интернет продаје, зависно од захтева и потреба предузећа.

У Националном парку Фрушка гора је у плану развијање и израда новог информационог система који ће олакшати и убрзати теренски рад, а податке одмах по уношењу у систем и слању на сервер, омогућити доступним и ставити их на преглед свим потребним организационим јединицама и службама (руководиоцима радних јединица, референтима, комерцијалној и финансијској служби), како би могли у складу са планским документима и потребама тржишта да располажу материјалним добрима (дрвним сортиментима, и осталим делатностима у којим се буду развијали информациони системи).

Активности:

- израда, имплементација и одржавање дигиталне технологије у систему газдовања шумама, и осталим потребама предузећа.

Средства за потребну израду, ажурирање програма, и набављање потребне опреме делом обезбедити преко пројеката везаних за иновације у информационим технологијама у делу шумарства.

Извор средстава	Планирана средства РСД	Извршилац посла
Управљач	500.000,00	Јавно предузеће
Министарство пољопривреде, шумарства и водопривреде – Управа за шуме	500.000,00	

6.7.Остало

6.7.1. Израда катастра загађивача у Националном парку и израда пројеката њиховог уређења

Редовним праћењем стања на терену утврђено је да комунални отпад представља највећи извор загађења. Најчешћа места где се отпад оставља је близина викенд насеља, излетничких места те дуж саобраћајница. У сарадњи са друштвено одговорним компанијама и удружењима у току наредне године планиране су акције сакупљања смећа.

Активности:

-оранизовање акција сакупљања смећа

Извор средстава	Планирана средства РСД	Извршилац посла
Управљач	280.000,00	Јавно предузеће

6.7.2. Израда катастра изворишта, водених токова и акумулација и израда пројеката њиховог уређења

Наставиће се са снимањем и комплетирањем евиденције о изворима и воденим токовима на простору Националног парка.

У националном парку Фрушка гора постоји велики број извора, неки од њих су каптирани, али о њима не постоји комплетна документација, као ни систем заштите и континуиране контроле.

Активности:

-прикупљање и ажурирање документације о изворима и водотоцима Фрушке горе.

Извор средстава	Планирана средства РСД	Извршилац посла
Управљач	230.000,00	Јавно предузеће

6.7.3. Израда катастра путне мреже

Ажурирање катастра путне мреже је континуирана активност која се у току сваке године обавља. Због значаја ове базе у спровођењу мера заштите и развоја Националног парка, у 2023. години планира се наставак ових активности.

У току 2019., 2020. и 2021.год. дигитализоване су прегледне карте путне мреже по власничком стању и сачињена је база података- катастар путне мреже који ће чинити саставни део ГИС-а. Базом података обухваћени су јавни путеви који се налазе у граници “ Националног парка Фрушка гора “ (сл. Гласник РС 84/15), путеви чији је корисник ЈП “ Националног парка Фрушка гора “ и Епархија Сремска.

У наставку активности у току 2023. године неопходно је, у сарадњи са чуварима природе, утврдити фактичко стање путне мреже (проходност за потребе управљача и противпожарне заштите). Утврђеним подацима ажурираће се база катастра путне мреже.

Извор средстава	Планирана средства РСД	Извршилац посла
Управљач	120.000,00	Јавно предузеће

6.8.Рад чуварске службе

6.8.1.Бруто зараде чувара

Чуварска служба и овлашћења чувара заштићеног подручја у вршењу дужности дефинисане су на основу члана 109 и 110 Закона о заштити природе („Службени гласник РС“ бр. 36/2009, 88/2010, 91/10 , 14/2016 и 95/2018 – други закон). Стални контакт са посетиоцима, као и пораст страних посетилаца Националног парка Фрушка гора представља велику одговорност за чувара заштићеног подручја у обављању дужности и пружању информација, као и активно учешће на спречавању nanoшења

штета и оштећења основних одлика и карактеристика Националног парка, наношења штета над шумским екосистемима, уништавање мобилијара и излетишта.

Управљање посетиоцима представља основ спровођења мера заштите у Националном парку Фрушка гора. Отвореност путевима (М-21, Р-109, Р-130 и локални путеви) онемогућава потпуну заштиту националног парка. Велики број посетилаца угрожава природне вредности не контролисаним боравком и посетама заштићеним локалитетима на Фрушкој гори.

Активности:

- анализа стања и досадашњих активности чуварске службе
- суфинансирање зарада
- едукација чувара природе
- појачане мере ради спречавања штета и отклањање ако дође до истих

Тражена средства од Министарства заштите животне средине односе се на суфинансирање зарада чуварске службе (14 чувара).

Извор средстава	Планирана средства РСД	Извршилац посла
Управљач	3.925.500,00	Јавно предузеће
Мин. заштите жив. средине	11.200.000,00	

6.8.2.Остали трошкови чуварске службе

За несметано обављање обавеза чувара заштићеног подручја, које су дефинисане Законом о заштити природе („Службени гласник РС“ бр. 36/2009, 88/2010, 91/10 , 14/2016 и 95/2018 – други закон) у члану 109 и 110, предвиђена су материјална средства за гориво, набавка аутомобила , регистрације аутомобила, службену одећу и обућу и осталу опрему.

Тражена средства од Министарства заштите животне средине односе се на набавка горива за аутомобиле (1.000.000,00 РСД), те службену одећу и обућу у складу са правилником (500.000,00 РСД).

Извор средстава	Планирана средства РСД	Извршилац посла
Управљач	1.500.000,00	Јавно предузеће
Мин. заштите жив. средине	1.500.000,00	Јавно предузеће

6.8.3.Набавка средстава рада

У склопу набавке неопходне опреме за обављање делатности (возила, техничка опрема и друго) у 2023.години планирамо набавку теренских аутомобила како би се послови на чувању, спровођењу надзора и едукацији посетилаца могли одвијати несметано чак и на теже приступачним теренима, истраживање могућности израде дигиталног програма у виду апликације за једноставнију наплату накнада за коришћење моторних возила у заштићеном подручју и његове примене у сврхе детаљније наплате и праћења кретања и понашања посетилаца приликом посете Националном парку, набавка и обнављање униформи за чуваре и др.

Тражена средства од Министарства заштите животне средине односе се на набавку теренских аутомобила.

Извор средстава	Планирана средства РСД	Извршилац посла
Управљач	5.600.000,00	Јавно предузеће
Мин. заштите жив. средине	5.500.000,00	Јавно предузеће

7.Приоритетни задаци научно-истраживачког и образовног рада

7.1.Образовање, популаризација и промоција научних истраживања

У оквиру сарадње са научним и образовним установама на територији Републике Србије реализоваће се следеће активности у сврху образовања, едукације и промоције вредности у Националном парку Фрушка гора:

- прикупљање радова евидентираних у библиографији НПФГ
- организација стручне праксе
- популарна предавања

Извор средстава	Планирана средства РСД	Извршилац посла
Управљач	150.000,00	Јавно предузеће

7.2.Израда стратегије обнове аутохтоних шума

У циљу проналажења оптималног начина обнављања аутохтоних шума неопходна је израда посебне Стратегије обнове ових шума у сарадњи са шумарским факултетом.

Активности:

-прикупљање података за израду Стратегије

Извор средстава	Планирана средства РСД	Извршилац посла
Управљач	500.000,00	Јавно предузеће, Шум. факултет Београд, Инст. за низијско шум. и животну средину

7.3.Постављање огледних површина за различите помоћне мере природном обнављању

Потешкоће приликом природног обнављања шума представљају конкуренти подмлатку (нпр. купина, избојци липе и багрема). У 2023. години биће постављени огледи о примени помоћних мера (примена хербицида при природном обнављању аутохтоних састојина) у Националном парку Фрушка гора уз сагласност надлежних министарстава на накнадно дефинисаним површинама, у зависности од стања површина у процесу обнове на терену. Ове активности ће се спроводити у сарадњи са Институтом за низијско шумарство и животну средину и покрајинским заводом за заштиту природе.

Активности:

-наставак мониторинга на огледним површинама (и новим површинама по добијању сагласности министарства).

Извор средстава	Планирана средства РСД	Извршилац посла
Управљач	400.000,00	Јавно предузеће, Инст. за низијско шум. и жив. средину

7.4. Истраживање фунгије Фрушке горе

На простору НП Фрушка гора последњих 10-ак година трају интензивна миколошка истраживања са циљем инвентаризације врста које живе на овом простору. До сада је утврђено присуство 2130 врста али се претпоставља да је укупан број далеко већи и да треба наставити истраживања. У 2022.години уређена је и посебна „Гљиварска стаза“ за посетиоце са едукативним таблама на којима је представљен свет гљива. Током 2023. године планирамо наставак истраживања. Миколошки материјал ће

се скупљати на различитим типовима станишта током целе године. Током године редовно ће се допуњавати база података о гљивама и сређивање (обележавање и одлагање) сувих ексиката гљива у хербаријум Националног парка Фрушка гора.

Активности:

-наставак миколошких истраживања

Извор средстава	Планирана средства РСД	Извршилац посла
Управљач	120.000,00	Јавно предузеће

7.5. Увођење нових информационих технологија

Увођење нових технологија у систем праћења и контроле одрживог коришћења шума омогућило би објективност, убрзало проток информација до доносиоца одлука и омогућило сталну контролу и надзор над одрживим коришћењем шума, као и осталим делатностима предузећа у оквиру којих би се развијале нове информационе технологије.

Активности:

- израда пројектних решења о потребама програма, примени програма, приказивању циљева и резултата које ће програмска решења донети,
- рад на изради и имплементацији програмског решења на дигитализацији потребних програмских решења за радне процесе
- обнављање лиценци за потребне програме
- набавка потребне опреме

Извор средстава	Планирана средства РСД	Извршилац посла
Управљач	1.000.000,00	Јавно предузеће

7.6. Пројекат унапређења општекорисних функција шума

У Националном парку Фрушка гора су опредељене огледне површине за специфична истраживања у шумама. У 2023. год. планирају се активности у циљу испитивања здравствених функција шума на постављеним огледним површинама. Активности ће се реализовати у складу са обезбеђеним условима и средствима. Носилац овог пројекта је Институт за низијско шумарство и животну средину.

Извор средстава	Планирана средства РСД	Извршилац посла
Управљач	200.000,00	Јавно предузеће

7.7. Едукација запослених

Јачање капацитета управљача у највећој мери је оствариво кроз управљање људским ресурсима. Менаџмент људских ресурса у себи обухвата и процес континуиране едукације и усавршавања кадрова. Процес развоја основне делатности заштите природе и ресурса и потребе за усавршавањем кадрова у коришћењу модерних технологија наметнуће у наредном периоду потребу интензивног рада на едукацији, пре свега стручних лица и чувара природе.

Активности:

- организација курса за коришћење GIS softwera,
- организовање курсева страних језика
- учешће на стручним и научним скуповима
- обука за писање пројеката

Извор средстава	Планирана средства РСД	Извршилац посла
Управљач	600.000,00	Јавно предузеће

8. Планиране активности на одрживом коришћењу природних вредности, развоју и уређењу простора

8.1. Шуме

8.1.1. Одрживо газдовање шумама

Шумом као добром од општег интереса мора се газдовати тако да се очувањем њених вредности обезбеди одрживост свих функција шумских екосистема и планиране активности усмере у правцу трајног унапређења стања шума.

8.1.1.1. Планирани радови на гајењу шума

На Фрушкој гори доминирају шуме изданачког порекла, измењене структуре и умањене виталности и могућности да испуне своје функције. Избором најповољнијих начина планске неге и обнове шума, у конкретним природним и економским условима, може се унапредити њихова стабилност и очувати биолошка разноврсност. Основни узгојни облик коме треба дугорочно тежити на простору Националног парка јесте

висока шума, те је циљ радова на гајењу превођење изданачких састојина у виши узгојни облик уз очување биодиверзитета.

Превођењем изданачких састојина у виши узгојни облик, повећава се продуктивност, биолошка стабилност и виталност састојина чиме се унапређују еколошке, економске и социјалне функције шума.

Активности:

Вид рада	Код	Укупна површина у ha
Бушење рупа машински	218	41,48
Вештачко пошумљавање врбом	320	12,12
Вештачко пошумљавање садњом *	317	26,89
Вештачко пошумљавање тополом плитком садњом	318	43,98
Дознака – проредне сече	25	529,50
Дознака – сече обнављања		616,00
Комплетна припрема терена за пошумљавање	127	53,60
Кресање грана	522	14,74
Обнова багрема котлицањем	321	14,15
Окопавање и прашење у културама	518	43,23
Осветљавање подмлатка ручно	511	135,77
Пинцирање	524	2,50
Попуњавање вештачки подигнутих култура садњом	414	3,86
Попуњавање природно обновљених површина садњом	412	7,86
Припрема за пошумљавање меких лишћара	101	2,50
Припрема за пошумљавање тврдих лишћара	102	27,34
Сакупљање режијског отпада	120	14,15
Селективно крчење подраста ручно	115	227,67
Уклањање избојака машински	514	11,90
Проредне сече		413,60

Извор средстава	Планирана средства РСД	Извршилац посла
Управљач	36.721.000,00	Јавно предузеће

- за набавку 120.464 ком. садница (еуроамеричких топола, врба, китњака, букве, цера, сладуна, јавора, липе) за потребе пошумљавања и попуњавања, потребно је 8.285.200,00 дин. (овај износ је урачунат у укупна планирана средства Управљача на гајењу шума.

8.1.1.2. Производња садница

За потребе подизања нових шума, обнову и попуњавање већ постојећих, Јавно предузеће производи потребан садни материјал у својим расадницима.

У регистрованим семенским састојинама на простору НП сакупља се неопходан семенски материјал за производњу садница као и за обнову шума пошумљавањем. Највећи део производње представљају саднице хрстова,букве,топола и врбе.

Активности:

1. Сакупљање семена

- 1.1.Сакупљање семена цера- 400 кг
- 1.2.Сакупљање семена букве- 0 кг
- 1.3.Сакупљање семена китњака- 2000 кг
- 1.4.Сакупљање семена лужњака-300 кг
- 1.5.Сакупљање семена ц.ораха –200 кг

2.Производња садница у зависности од потреба радних јединица

3. Производња садница тополе и врбе у расаднику „Беочински рит“.

- 3.1.Саднице тополе: 20.000 садница
- 3.2.Саднице врбе: 8.000 прUTOва

4.Набавка опреме репроматеријала и средстава за рад

Извор средстава	Планирана средства РСД	Извршилац посла
Управљач	5.201.717,00	Јавно предузеће
ПСПВШ	1.074.167,00	Јавно предузеће

8.1.1.3. Дознака стабала

Дознаку стабала односно одабирање, обележавање, мерење и евидентирање стабала пре сече неге и обнове, корисник шума спроводи на површинама предвиђеним плановима газдовања. На тај начин тежи се формирању стабилне и продуктивне састојине.

Услед природних непогода и законом утврђене обавезе корисника шума да санира последице ветролома, извала, снеголома и на други начин настао случајни принос, могуће су корекције. Осим случајног, планским актима вишег реда и утврђивањем јавног интереса (јавни путеви, тунели и др.) у планском периоду је могућ и ванредни принос.

Активности:

-обележавање стабала у 2023. год вршиће се на површини од:

Дознака – проредне сече	ха	529,50
Дознака – сече обнављања	ха	616,00

Извор средстава	Планирана средства РСД	Извршилац посла
Управљач	4.009.250,00	Јавно предузеће

8.1.1.4. Планирани радови на обнављању шума

Планска обнова зрелих и презрелих састојина уз очување биолошке разноврсности, има за циљ подизање стабилних шума аутохтоних врста дрвећа у складу са станишним условима и дугорочним циљевима управљања Националним парком.

Приоритетни задатак је унапређење и поправка затеченог стања шума узгојним мерама. То укључује различите узгојне мере и методе обнављања шума путем просторно и временски усклађених интервенција у циљу успешне обнове. На тај начин се обезбеђује јачање свих функција шума уз очување и повећање вредности шума.

Активности:

код	врста сека	укупно (ха)
10	санитарна сеча	у зависности од стања на терену
31	чиста сеча	8,69
32	чиста сеча са котличањем пањева	9,66
35	оплодна сеча-припремни сек	196,81
37	оплодна сеча-оплодни сек	180,09
39	оплодна сеча-завршни сек	11,37
41	оплодна сеча-припремни и оплодни сек	23,79
43	оплодна сеча-оплодни и завршни сек	29,08
укупно		459,49

8.1.1.5. Очекивана количина и структура дрвних сортимената

За сечу по Плану за 2023. годину планирана нето дрвна маса износи 48.594 m³. Од тога сече обнављања износе 30.097 m³, проредне сече 9.814 m³, чисте сече 3.478 m³, а санитарне сече 5.205 m³.

Преглед по сортиментној структури:

1	НЕТО м ³	48.594	100.00%
2	Трупци лужњака м ³	51	0,10
3	Трупци китњака м ³	994	2,05
4	Трупци цера м ³	858	1,77
5	Трупци букве м ³	988	2,03
6	Трупци граба м ³	184	0,38
7	Трупци багрема м ³	550	1,13
8	Трупци трешње м ³	5	0,01
9	Трупци ораха м ³	130	0,27
10	Трупци ОТЛ м ³	137	0,28
11	УКУПНО ТРУПЦИ м ³	3.897	8,02
12	Коларска обловина храста м ³	0	0,00
13	Коларска обловина багрема м ³	1.161	2,39
14	Рудно дрво ТЛ м ³	120	0,25
15	УКУПНО ОБЛА ГРАЂА м ³	1.281	2,64
16	Вишемет.огревно дрво ТЛ м ³	8.144	16,76
17	ТО I м ³	8.232	16,94
18	ТО II м ³	1.244	2,56
19	УКУПНО ТВРДИ ОГРЕВ м ³	17.620	36,26
20	УКУПНО ТЛ м ³	22.798	46,92
21	Трупци липе м ³	5.816	11,97
22	Трупци тополе м ³	857	1,77
23	Трупци врбе м ³	20	0,04
24	УКУПНО ТРУПЦИ МЛ м ³	6.693	13,78
25	Техничка облица МЛ м ³	242	0,50
26	Вишемет. целулоз. дрво МЛ м ³	9.849	20,27
27	Целулоз. дрво МЛ м ³	3.219	6,62
28	МО I м ³	4.627	9,52
29	МО II м ³	319	0,65
30	УКУПНО ОСТАЛО ДРВО МЛ м ³	18.256	37,56
31	УКУПНО МЛ м ³	24.949	51,34
32	Трупци четинара м ³	178	0,37

33	Рудно дрво четинара м ³	0	0,00
34	Вишемет. целул.дрво четинара м ³	385	0,79
35	Целулоза четинара м ³	124	0,25
36	Огрев четинара м ³	160	0,33
37	УКУПНО ЧЕТИНАРИ м ³	847	1,74

Извор средстава	Планирана средства РСД	Извршилац посла
Управљач	134.320.529,00	Јавно предузеће

Напомена:

Очекује се да ће из Плана коришћења шума из 2022. године остати још око 8.000 м³ дрвне масе.

8.1.1.6. Изградња и одржавање шумских саобраћајница

У циљу смањења трошкова извоза дрвних сортимената и повећања отворености шума како би се успешније реализовали планови и како би био олакшан приступ састојинама за извођење мера на обнови, нези и заштити шума, потребно је наставити радове на изградњи нових и одржавању постојећих шумских саобраћајница.

Активности:

Планирани радови на одржавању и изградњи шумских саобраћајница у 2023. години приказани су у следећој табели:

Изградња вlake	27,20	km
Изградња меких шумских путева	-	km
Изградња тврдиx шумских путева	7,40	km
Одржавање меких шумских путева	22,70	km
Одржавање тврдиx шумских путева	7,75	km
Одржавање просека	7,70	km
Насипање пута за нови расадник	0,30	km

Изградња тврдиx шумских путева (у зависности од одобрениx средстава)

Извор средстава	Планирана средства РСД	Извршилац посла
Покрајински секрет. за пољ., водоп. и шумарство	7.864.800,00	Јавно предузеће

Очекује се уплата субвенција од Покрајинског секретаријата за пољопривреду , водопривреду и шумарство у износу од 37.464.800,00 (средства за планиране путеве и део средстава уговорених у 2022.години). РСД од којих се део од 7.864.800,00 РСД може приказати као приход предузећа.

Одржавање меких и тврдих шумских путева, просека, набавка ломљеног камена, изградња влаке, насипање пута:

Извор средстава	Планирана средства РСД	Извршилац посла
Управљач	10.357.500,00	Јавно предузеће

У циљу смањења трошкова извоза дрвних сортимената и повећања отворености шума како би се успешније реализовали планови и како би био олакшан приступ састојинама за извођење мера на обнови, нези и заштити шума, потребно је наставити радове на изградњи нових и одржавању постојећих шумских саобраћајница.

8.1.2. Остали шумски производи

Шуме осим дрвета дају и низ других производа који се сврставају у термин остали шумски производи. То су гљиве, мед, јестиве биљке, ароматично и лековито биље, шумски плодови дрвећа и другог растиња, биљке и њени делови које се користе у фармацији, хемијској индустрији и хортикултури. На подручју Националног парка Фрушка гора традиционално се према планским документима, а у складу са Правилником о проглашењу и заштити строго заштићених и заштићених дивљих врста биљака, животиња и гљива Републике Србије користе *Hedera sp.*, *Ruscus sp.*, семе шумског дрвећа и мед.

Количине и локације за сакупљање врста под контролом промета (Уредба о стављању под контролу коришћења и промета дивље флоре и фауне - „Службени гласник РС” бр.31/05, 45/05-исправка, 22/07, 38/08, 9/10 и 69/11), утврђује надлежно Министарство на годишњем нивоу, а према истим вршиће се и њихово контролисано сакупљање/производња.

План за коришћење ових производа у 2023. години:

вид рада	јед.мере	количина
<i>Hedera helix</i>	кг	5650
<i>Ruscus spp.</i>	кг	2350
Пчеларење	ком	3300

8.2. Ловна и риболовна фауна

8.2.1. Реинтродукција европског јелена

На локалитету Равне у склопу Пројекта "Реинтродукција европског јелена у Национални парк Фрушка гора" ограђено је прихватиште и у току 2009. године, увезено 36 јединки европског јелена. Реализација активности на испуштању јединки у отворени део ловишта условљено је одредницама Студије изводљивости која је урађена и достављена Министарству пољопривреде, шумарства и водопривреде – Управа за шуме. Током 2012. и 2013. године, испуштено је 92 јединке. До краја 2015. године, из прихватишта излучено је 81 јединка, од којих је 50 пребачено у друга ловишта. Израдом планског документа „Ловна основа за ловиште Национални парк Фрушка гора“ прихватиште је прешло у ограђени део ловишта – узгајалиште европског јелена. У току 2019. и 2020. године из Узгајалишта у друга ловишта пребачено 60 јединки европског јелена. Током 2021. године у Узгајалиште унето је 20 јединки европског јелена у циљу побољшања општег стања дивљачи.

Током 2023. године циљ је да се одржи оптимална бројност популације јеленске дивљачи.

Активности:

- излучење 20 јединки јеленске дивљачи из ограђеног дела ловишта-узгајалиште Равне и пребацивање исте у друга ловишта.
- реконструкције ограде узгајалишта у дужини од 4000 м.
- реконструкције хваталке за јеленску дивљач.

Извор средстава	Планирана средства РСД	Извршилац посла
Управљач	500.000,00	Јавно предузеће
Мин.пољ.шум.иводо	15.000.000,00	Јавно предузеће

8.2.2. Побољшање услова у ловишту

У зимском периоду прехранбени потенцијал ловишта је значајно умањен и неопходно је износити додатну прихрану. Потребе за додатном прихраном прописане су у складу са бројним стањем и таблицама о потребама које су саставни део Ловне основе и Студије изводљивости за узгајалиште.

Активности:

- дефинисање потреба у Годишњем плану газдовања ловиштем

- изношење зрнасте и кабасте хране на ловно-техничке објекте у ловишту током зимских месеци 2022. године (200.000 кг кукуруза у клипу, 5.500 кг луцерке, 10.000 кг ливадског сена, 1000 кг соли, 20.000 кг кукуруза у зрну),
- одржавање испашних површина у ограђеном делу ловишта „Ворово – Маруша“ ГЈ 3812 - одељења 1/1, 2/1, 5/1, 5/2, 12/1, 13/1, 21/1, 22/1, 22/2 (19,65 ха).
- реконструкција спољне ограде ловишта Ворово у дужини од 2.000 м.
- реконструкција спољне ограде ограђеног дела ловишта – Узгајалиште Равне у дужини од 6.000 м. (уколико буду добијена средства од Министарства)
- изградња Узгајалишта-Ворово за јелена лопатара,

Очекује се евентуална уплата субвенција од Покрајинског секретаријата за пољопривреду, водопривреду и шумарство након спроведеног конкурса у износу од 5.000.000,00 РСД

Извор средстава	Планирана средства РСД	Извршилац посла
Управљач	5.000.000,00	Јавно предузеће
Мин. пољопр., шумарства и водопривреде		Јавно предузеће
Покр. секрет. за пољ., водопривреду и шумарство	500.000,00	Јавно предузеће
Донације	2.500.000,00	Јавно предузеће

8.2.3. Мониторинг дивљачи

Током 2023. године планира се мониторинг дивљачи, који садржи обавезе стручне и ловочуварске службе ловишта „Национални парк Фрушка гора“.

Активности:

Стручна служба Ловишта „Национални парк Фрушка гора“ вршиће сталну контролу здравственог стања дивљачи, израду програма за адекватну исхрану дивљач, вршиће едукацију ловочуварске службе, водиће дневник рада у ловишту и израду месечних извештаја. Израду Годишњег плана газдовања ловиштем, вођење Хронике ловишта.

Ловочуварска служба Ловишта „Национални парк Фрушка гора“ вршиће сталну контролу дивљачи, свакодневно ће контролисати изношења хране за дивљач, благовремено ће обавештавати Стручну службу Ловишта „Национални парк Фрушка гора“ у случају појаве било којих проблема везаних за дивљач и ловнотехничке објекте, стално ће контролисати бројно стање дивљачи, редовно ће обилазити ограде ловишта и водити дневнике рада и израду недељних извештаја.

Извор средстава	Планирана средства РСД	Извршилац посла
Управљач	500.000,00	Јавно предузеће

8.2.3.1. Мониторинг бизонске дивљачи

Национални парк Фрушка гора је током 2017.године започео са припремним радњама на реализацији пројекта „Реинтродукција европског бизона“. Главни циљ овог пројекта је поновно увођење Европског бизона (*Bison bonasus*) на балканско полуострво путем насељавања у Националне паркове у земљама бивше СФР Југославије и успостављање максималног броја одрживих популација бизона на наведеним територијама.

Почетком 2022. године ЈП „Национални парк Фрушка гора“ извршило је набавку и увоз 5 јединки Европског бизона (*Bison bonasus*) познатог порекла, четири женке и једног мужјака.

Дивљач је након завршетка мониторинга у карантинском простору испуштена у оградањени део ловишта „Равне“.

Активности:

- стална контрола здравственог стања дивљачи,
- израда програма за адекватну исхрану дивљачи,
- едукација ловочуварске службе,
- праћење кретања дивљачи и израда месечних извештаја,
- контролисање изношења хране за дивљач,
- благовремено обавештавање у случају појаве било којих проблема везаних за дивљач,
- стално контролисање бројног стања дивљачи,
- вођење дневника рада и израда недељних извештаја.
- Уређење простора уз ограду за потребе туристичког посматрања дивљачи

Извор средстава	Планирана средства РСД	Извршилац посла
Управљач	500.000,00	Јавно предузеће

8.2.4. Набавка дивљачи

8.2.4.1. Набавка јеленске дивљачи

Набавка јелена лопатара (*Dama dama L.*) предвиђена је Ловном основом ловишта „Национални парк Фрушка гора“ за период 01.04.2015. – 31.03.2024. године и

Пројектом унапређење ловства у ловишту „Национални парк Фрушка гора“. Предвиђена је набавка 25 јединки: 10 мужјака и 15 женки. Дивљач је планирана да се набави са познатим пореклом из иностранства уколико се добију све потребне сагласности (Услови заштите природе и Сагласност надлежног министарства).

Сам транспорт дивљачи подразумева превоз са специјалним возилима. Након увоза дивљач се ставља под надзор – карантин. Јелен лопатар након испитивања и спроведених карантинских мера пребацује се ограђени део ловишта - Ворово. Очекују су евентуална средства од ПСПВШ након спроведеног конкурса (5.000.000,00)

Активности:

- прибављање неопходних дозвола за набавку и увоз дивљачи,
- изградња и регистрација карантинског простора,
- куповина и транспорт дивљачи.

Извор средстава	Планирана средства РСД	Извршилац посла
Управљач	1.000.000,00	Јавно предузеће
Пок.секр. за пољ. вод. и шумарство		Јавно предузеће

8.2.5. Заштита и управљање риболовном фауном

Према новом конкурс за управљање рибарским подручјем ЈП Национални парк Фрушка гора добио је на управљање делове Рибарског подручја „Срем“ и то следеће акумулације: АК“Мохарач“, АК“Бруја“, АК“Сот“, АК“Међеш“, АК „Врањаш“, Гајићеву бару, канал Галовица и канал Јарчина.

Активности:

- израда Годишњег програма управљања деловима Рибарског подручја „Срем“ и то АК“Мохарач“, АК“Бруја“, АК“Сот“, АК“Међеш
- израда Годишњег програма управљања деловима Рибарског подручја „Срем“ и то АК „Врањаш“, Гајићева бара, канал Галовица и канал Јарчина.
- чување и контролисано коришћење рибљег фонда
- мониторинг квалитативног састава рибљег фонда
- порибљавање врстом рибе и количином која ће бити одређена у Програму управљања деловима Рибарског подручја „Срем“ и то следеће акумулације: АК “Мохарач“, АК “Бруја“, АК “Сот“, АК “Међеш“, АК „Врањаш“, Гајићева бара, канал Галовица и канал Јарчина
- прерачун залиха рибљег фонда путем обрачуна познатим методама
- праћење квалитета вода

- уређење локалитета АК Мохарач
- постављање мобилијара и одржавање приобалног појаса

Извор средстава	Планирана средства РСД	Извршилац посла
Управљач	12.600.000,00	Јавно предузеће

8.3. Пољопривредно земљиште

Коришћење пољопривредних површина у 2023. год. биће усклађено са прописаним режимима и мерама заштите. Радиће се на анализи осталих пољопривредних парцела у НП Фрушка гора, на очувању и одржавању пољопривредног земљишта, контроли производње, ажурирању базе података пољопривредних парцела, изради годишњег програма заштите, уређења и коришћења пољопривредног земљишта.

Извор средстава	Планирана средства РСД	Извршилац посла
Управљач	1.000.000,00	Јавно предузеће

8.4. Туризам

У циљу јачања туристичке понуде неопходна је израда и промоција програма туристичке понуде, подизање капацитета предузећа за пружање услуга у туризму, успешнија сарадња и боља повезаност са осталим носиоцима туристичке понуде како на локалном, тако и на државном и међународном нивоу.

8.4.1. Израда Програма туристичке понуде за различите видове туризма (излетнички, спортско-рекреативни, здравствени, културно-манифестациони, научни, конгресни, бициклички, ловни, риболовни, наутички, верски, етно-туризам, еко туризам) прилагођеног различитим циљним групама посетилаца.

8.4.2. У склопу Програма израдиће се “Туристички водич кроз Фрушку гору” са акцентом на атрактивне туристичке локалитете на Фрушкој гори у оквиру Националног парка.

У склопу ове активности урадиће се посебни итинерери за што аутентичнији боравак туриста на подручју НП Фрушка гора у сарадњи са пружаоцима услуга смештаја и осталим туристичким актерима на подручју националног парка.

Израда књиге “Туристички водич кроз Фрушку гору”
 Припрема садржаја за књигу (текстови и фотографије)
 Дизајн и припрема за штампу.....100.000,00
 Штампа (100ком).....200.000,00

8.4.3. Израда тематских мапа (манастирска, бицикличка, пешачка, историјска , културна, гастрономска)

1. Израда мапа стаза за пешаке и бициклисте

а) Одабир стаза

б) Уређење стаза (постављање 10 путоказа по стази) 10.000,00

ц) Израда појединачних флајера (500 ком по стази)..... 30.000,00

- Организовање едукативних и креативних тематских радионица и тренинга за све актере у одрживом туризму и екологији али и промоција едукације свих делатности рада ЈП “НП Фрушка гора”.
- У склопу активности рада са децом предшколског и школског узраста организоваће се тематске радионице у којима ће се кроз игру и едукацију прилагођену узрасној доби обухватити теме значајне за подизање свести о значају очувања природних вредности Националног парка Фрушка гора
- расписивање конкурса за одабир сувенира Националног парка Фрушка гора
- проширење и модернизација изложбене поставке у објекту Информативног центра.
- формирање стручне водичке службе управљача и израда Програма едукације водича за подручје Националног парка Фрушка гора
- ревидирање постојећих услуга у туризму и усклађивање са одлуком из Службеног гласника
- израда новог ценовника услуга у туризму у складу са проширењем постојеће понуде

Информативни центар

Активности:

- опремање и допуна природњачке поставке новим експонатима
- набавка сувенира (магнети, привесци за кључеве, мајице, лопте итд)
- отварање продавнице локалних производа у склопу Информативног центра и рад са локалним произвођачима са циљем установљења ознаке порекла са подручја Националног парка Фрушка гора
- опремање запослених у туризму адекватном униформом са грбом НП и РС
- формирање Клуба љубитеља Фрушке горе
- опремање Информативног центра додатним садржајима (сигнализација, дигитални термометар, touch screen екран, фото апарат са камером за снимање, нов канцеларијски намештај и материјал, гпс уређај, паметни сатови и геџети за посетиоце приликом коришћења туристичких програма

Извор средстава	Планирана средства РСД	Извршилац посла

Управљач	3.200.000,00	Јавно предузеће
----------	--------------	-----------------

8.5. Уређење, изградња и одржавање објеката и инфраструктуре

8.5.1. Изградња, опремање и одржавање излетничке и рекреативне инфраструктуре

Уређење и опремање излетничких локалитета ће се спроводити кроз следеће активности

-уређење излетишта Стражилово подразумева замену постојећих шумских гарнитура новим гарнитурама, обнову дотрајалих дрвених мостова, поставку клупа без наслона дуж стазе до Бранковог гроба, обнова дрвених табли дуж стазе

-поставка обележја за границе заштитних продручја

-обнова свих дрвених обавештајно-информативних табли и табли са еколошким порукама на простору парка која подразумева обилазак терена, снимање и планирање израде нових табли, израда дрвених елемената, премазивање истих, исписивање одговарајућег текстуалног дела на дрвену подлогу, монтажа на лицу места. Планира се обнова десетак табли.

-уређење локалитета „Галерија Раковац“ подразумева обилазак терена, израда дрвених елемената и то: шумских гарнитура, дрвених гелендера, заштитних стубова, санацију амфитеатра и конзервација постојећег мобилијара са монтажом на терену.

-уређење у кругу објекта у ловишту Ворово поставком дрвене надстрешнице од 16м²

-израда новог амфитеатра за одржавање организованих радоница за децу у кругу споменика Бранку Радичевићу на Стражилову

-уређење у кругу расадника Велико воће у Беочин селу поставком дрвене надстрешнице за боравак и едукацију посетила у природи

-наставак ограђивања видиковаца изнад Лединачког копа поставком заштитне ограде у дужини око 30м'

-уређење излетничких места на потезу локалитета Андревље подразумева обилазак терена, израду и поставку рустик мобилијара у виду шумских гарнитура, обавештајно информативних табли, корпи за смеће, табли са називом излетишта.

-уређење локалитета Мала Тестера подразумева крчење са кошењем и чишћењем терена, одношење дотрајалог мобилијара и израду и поставку новог мобилијара и то 6 шумских гарнитура, 3 корпе за смеће, 1 табла и 2 путоказа.

-одржавање трим стазе подразумева обнову и конзервацију постојећих дрвених табли, по потреби наношење и распоређивање дрвене струготине на делове стазе где је нагиб терена такав да нанос воде разнесе подлогу

-израда и поставка дрвених прилазних платформи на језеру Мохарач

-уређење излетишта Попов чот подразумева обнову надстрешнице печурке, поставку рустик ограде, 4 шумске гарнитуре, једне табле са називом излетишта и 2 путоказа

-маркирање и обележавање стаза у складу са Просторним планом

Тражена средства од Министарства заштите животне средине односе се на тачке 2,3 и 9

Средства од донације се односе на тачке 7 и 13

Разрада по активностима:

1. Уређење излетишта Стражилово – 1.000.000,00 рсд
2. Поставка обележја – 300.000,00 рсд (I и II степен заштите, ловне и риболовне табле)
- 3.Обнова дрвених табли – 400.000,00 рсд (обавештајно-информативне и са еколошким порукама)
4. Уређење локалитета „Галерија Раковац“ – 160.000,00 рсд
5. Надстрешница у ловишту Ворово – 430.000,00 рсд
6. Амфитеатар на Стражилову – 650.800,00 рсд
7. Надстрешница у Беочин селу – 300.000,00 рсд
8. Лединачки коп – 150.000,00 рсд
9. Уређење локалитета Андревље – 300.000,00 рсд
10. Уређење локалитета Мала Тестера – 220.000,00 рсд
11. Одржавање трим стазе – 600.000,00 рсд
12. Израда и поставка дрвених платформи – 380.000,00 рсд
13. Уређење излетишта Попов чот – 200.000,00 рсд
14. Маркирање и обележавање стаза – 150.000,00 рсд

Извор средстава	Планирана средства РСД	Извршилац посла
Управљач	3.740.800,00	Јавно предузеће
Мин. заштите жив. средине	1.000.000,00	Јавно предузеће
Донација	500.000,00	Јавно предузеће

8.5.2. Одржавање излетничких локалитета

Активности:

-стално одржавање излетишта уз Партизански пут

-сакупљање и одношење смећа и то на следећим локацијама Бранковац– 0,5ха, Змајевац – 1 ха, Иришки венац– 2,5 ха, простор у ширем кругу споменика Слобода – 2 ха, парк шума Девојачки извор – 0,5ха, видиковоц Црни чот– 0,2 ха;

кошење на следећим локацијама и то Бранковац – 0,5 ха, Змајевац – 0,5ха, Иришки венац – 1 ха, простор у ширем кругу споменика Слобода – 2 ха;

-орезивање (одржавање шибља) на следећим локацијама и то Иришки венац и простор у ширем кругу споменика Слобода – 200 комада и простор у кругу Информативног центра – 50 комада

-израда новог и санација постојећег мобилијара на малим ливадама уз Партизански пут

- 8 нових шумских гарнитура и санација (одржавање) 10 столова и 15 клупа.

- одржавање обележених и уређених планинарско пешачких стаза
- одржавање (обнова мобилијара) на излетишту Змајевац (6 шумских гарнитура, одржавање табле, израда табле са називом локалитета)

Разрада по активностима:

1. Стално одржавање – 800.000,00 рсд
  2. Одржавање планинарско пешачких стаза – 200.000,00 рсд
  3. Одржавање излетишта Змајевац – 200.000,00 рсд
- УКУПНО: 1.200.000,00 рсд

Извор средстава	Планирана средства РСД	Извршилац посла
Управљач	400.000,00	Јавно предузеће
Мин. заштите жив. средине	800.000,00	Јавно предузеће

8.5.3. Улазне станице у Национални парк Фрушка гора

Пројекат израде и постављања улазних станица на више локација на простору Националног парка Фрушка гора је у фази израде. Због започетих радова на изградњи тунела кроз Фрушку гору активности на завршетку овог пројекта се привремено обустављају. Након завршетка изградње тунела доћи ће до промена у начину функционисања саобраћаја на овој деоници што ће директно утицати и на завршетак пројектовања и постављање улазних станица.

Активности:

- праћење тока радова на изради тунела и осталих догађаја битних за будуће пројектовање улазних станица.

Извор средстава	Планирана средства РСД	Извршилац посла
Управљач	100.000,00	Јавно предузеће

8.5.4. Текуће одржавање објеката управљача

Побољшање услова коришћења објеката управљача у току експлоатације, као и извођење радова као што су прегледи, поправке и предузимање превентивних и заштитних мера, односно радови којима се обезбеђује одржавање објеката на задовољавајућем нивоу употребљивости (кречење, фарбање, замена облога, замена санитарнија, радијатора и сл. радови).

Активности:

- прегледи, поправке и предузимање превентивних и заштитних мера
- адаптација зграде РЈ Сремска Каменица - пресецање спољних зидова и постављање хоризонталне изолације, демонтажа постојећих дрвених подова, израда бетонске кошуљице и постављање керамичких плочица у свим просторијама објекта, реконструкција тоалета, глетовање и кречење унутрашњих зидова, кречење фасаде, увођење централног грејања на гас.
- адаптација зграде РЈ Лежмир – замена прозора, кречење унутрашњих зидова, фарбање спољних и унутрашњих врата, увођење централног грејања на чврсто гориво, адаптација помоћних објеката.
- адаптација управне зграде НП у Сремској Каменици – глетовање и кречење унутрашњих зидова, реконструкција тоалета, санација влаге у објекту директор-помоћник директора, адаптација фасаде.
- адаптација управне зграде у Ердевику – пресецање спољних зидова и постављање хоризонталне изолације, замена кровне конструкције, замена прозора, кречење унутрашњих зидова, адаптација фасаде.
- управна зграда Беочин – израда оgrade у дворишту објекта, кречење унутрашњих зидова,
- објекат „Транспорт“ – реконструкција комплетног објекта
- изградња објекта у новом расаднику

Обим реализације активности ће се зависити од финансијских могућности.

Извор средстава	Планирана средства РСД	Извршилац посла
Управљач	4.000.000,00	Јавно предузеће

8.5.5.Реконструкција и доградња објеката за туризам

С обзиром да је пројекат реконструкције објекта Информативног центра на Иришком Венцу израђен, током 2023. године наставиће се са обезбеђењем финансијских средстава путем конкурисања у различитим фондовима.

За објекат „Мала Тестера“ који тренутно није у функцији тражиће се адекватно решење (издавање у закуп, адаптација, реконструкција и сл.).

Извор средстава	Планирана средства РСД	Извршилац посла
Управљач	200.000,00	Јавно предузеће

8.6.Набавка средстава рада

Набавка неопходне опреме за обављање делатности (возила, техничка опрема и друго.), одвијаће се по Плану јавних набавки усвојеном од стране Надзорног одбора јавног предузећа.

Предузеће планира набавку теренских возила.

Извор средстава	Планирана средства РСД	Извршилац посла
Управљач	2.500.000,00	Јавно предузеће

9.Просторна идентификација планских намена и режима коришћења земљишта

9.1. Утврђивање граница НП Фрушка гора

У циљу очувања и унапређења заштите подручја Националног парка континуирано се врши обележавање граница.

Активности:

-геодетско обележавање границе на терену. За извршење наведених радова неопходан је приступ серверу републичког геодетског завода и мрежи перманентних станица AGROS RTK (центиметарска тачност).

-у поступку реституције Српској православној цркви враћено је 6.000 хектара шуме и шумског земљишта. Велики број парцела остао је у сувласништву ЈП "Национални парк Фрушка гора" и СПЦ, те су у 2023. години предвиђене следеће активности: припрема података, спровођење развргнућа у ванпарничним поступцима, поравнањима и уговорима и наставак физичког разграничења са манастирима по задатку.

-наставак сарадње са Епархијом сремском, везано за замену земљишта (корисника ЈНПФГ и власника СПЦ) ради укрупњавања поседа, а у циљу лакшег газдовања шумом. Спровођење поступка замене проценом вредности парцела и покретањем поступка пред Управом за шуме и Владе Републике Србије

-ажурирање базе података о катастарским парцелама које су поверене ЈНПФГ на коришћење (интерни катастар) вршиће се у току читаве године.

-израда тематских карти (за основе газдовања шумама, за противпожарну заштиту, за путне мреже и др. по потреби) .

-евидентирање и снимање површина које могу бити предмет накнада за коришћење заштићеног подручја Националног парка Фрушка гора.

-ажурирање базе података о објектима којима располаже Јавно предузеће „Национални парк Фрушка гора“ у граници НП.

-израда интегралне електронске базе података о објектима осталих власника и корисника који се налазе у границама Националног парка Фрушка гора (сл. Гласник РС 84/15). У току 2022.год. завршено је прикупљање података о објектима у приватном власништву и објектима у државној или јавној својини којима не располаже ЈПНП Фрушка гора и то за објекте уписане у катастар непокретности. Потребно је континуирано пратити и ажурирати стање у 2023. години. Посебно је важно што се у наставку ове активности планира евиденција објеката осталих власника и корисника, а који нису уписани у катастар непокретности. За овакве објекте не постоји званична евиденција о површини и власништву, те ће се наведени подаци прикупљати на терену због чега ће бити неопходно ангажовање чуварске службе НП Фрушка гора и Р.Ј. Уређење простора-геометара. Теренски радови ће подразумевати идентификацију објеката, ангажовањем чуварске службе, а потом геодетско мерење ради утврђивања положаја објекта односу на границу НП, идентификације катастарске парцеле на којој је објекат изграђен и фактичке површине. Као полазна информација за идентификовање нелегалних објеката коришћени су ортофото планови са апликације ГеоСрбија и подаци са екатастра (КН Web) чиме је завршена припремна фаза. Потребно је 2023. започети систематски теренски рад.

-израда интерне базе података о земљишту осталих власника које се налази у граници НП што подразумева идентификацију свог земљишта (шумског, пољопривредног и др.) у приватној својини и земљишта у државној или јавној својини којим не располаже ЈПНП Фрушка гора. завршена је током 2022. Наставак активности 2023. је ажурирање промена у формираној бази.

Извор средстава	Планирана средства РСД	Извршилац посла
Управљач	1.500.000,00	Јавно предузеће

9.2. Примена Плана управљања и Правилника о унутрашњем реду и чуварској служби НП Фрушка гора

План управљања НП Фрушка гора за период 2020.-2029.год. и Правилник о унутрашњем реду и чуварској служби, који су израђени и донети од стране Управљача, добили су сагласности надлежних органа.

У 2023. години очекујемо потпуну примену документа .

Извор средстава	Планирана средства РСД	Извршилац посла
Управљач	200.000,00	Јавно предузеће

10.Активности на промоцији вредности заштићеног подручја

10.1.Промоција

У току следеће године, као и до сада радиће се на унапређењу промоције свих вредности Националног парка на свим нивоима, кроз сарадњу са свим релевантним стручним институцијама, средствима јавног информисања, научним и стручним установама, локалним самоуправама, туристичким и другим организацијама и корисницима, као и кроз учешће на манифестацијама и сајмовима. У плану је нарочито истакнуто унапређење сарадње са туристичким агенцијама и коришћење креиране информативне базе података за спровођење туристичких активности у Националном парку.

Активности:

-Медијска промоција (штампани медији, телевизија, друштвене мреже, радио, веб портали)

-Учешће на домаћим и међународним сајмовима и конференцијама

-Учешће на манифестацијама

-Новосадско пролеће

-Новосадска јесен

-Гљиварски дани,

-Пударски дани,

-Бранково коло

-Карловачка берба грожђа

-Baby Exit

-Зимски адреналин спортови

-Креативне радионице за децу

-Сарадња са туристичким и другим организацијама

-Израда детаљне информативне базе података уз редовно ажурирање

-Стручно усавршавање запослених у Служби за одрживи туризам и презентацију (посета сајмовима у земљи и у иностранству, конференцијама, форумима, фестивалима, укључивање у пројекте везане за промоцију и развој туризма)

Извор средстава	Планирана средства РСД	Извршилац посла
Управљач	800.000,00	Јавно предузеће

10.2. Комуникација и информисање на подручју Националног парка Фрушка гора

У 2023. години радиће се на одржавању комуникације са посетиоцима Националног парка путем новоотворених канала (e-mail: office@npfruskagora.rs и интернет портал), који су се показали веома корисни.

Посебан акценат биће стављен на унапређење комуникације путем друштвених мрежа, интерактивност сајта као и комуникацију преко организација које се баве промоцијом одрживог туризма.

Званичан веб сајт НП Фрушка гора (www.npfruskagora.co.rs) ће се редовно ажурирати. Садржај сајта је осмишљен тако да покрива све најважније аспекте пословања самог јавног предузећа са акцентом да презентује све природне, културне и историјске вредности подручја. Током 2023. године радиће се на изради интерактивних апликација, допуни садржаја и редовном објављивању вести из делатности Јавног предузећа као и о реализацији Програма управљања. Наставиће се припрема адекватног информативног материјала намењеног промоцији одрживог туризма приликом учешћа на сајмовима и сличним манифестацијама (општи флајер о свим природним, културним и историјским вредностима Националног парка Фрушка гора, као и тематски флајери везани за лов, риболов, туризам и екологију, каталог рустик производа, промотивни филмови и спотови везани за природне реткости Фрушке горе, презентације намењене различитом узрасту и сфери интересовања, израда нових туристичких и тематских карата у електронској форми, пропагандни материјал Националног парка пословни промо(календари, роковници фасцикле са логом и друго), као и блок промотивног ТВ материјала и филмови о Фрушкој гори који би се емитовали на локалним и регионалним ТВ станицама.

Активности:

- одржавање интернет портала
- израда апликација
- израда промотивног видео и штампаног материјала
- редовно ажурирање веб сајата

Извор средстава	Планирана средства РСД	Извршилац посла
Управљач	820.000,00	Јавно предузеће

10.3. Пружање услуга и организација догађаја и програма за посетиоце и локално становништво

Организоваће се већи број активности за посетиоце и локално становништво на подручју Националног парка. Највећу посећеност Фрушка гора има за 1. мај и за време фрушкогорског маратона на којем учествује више од 15.000 људи. Национални парк Фрушка гора ће бесплатно делити кесе за смеће и уклонити сав отпад који остане на Фрушкој гори након тих догађаја.

Национални парк Фрушка гора ће учествовати у организацији традиционалних догађаја и обележавања значајних еколошких датума:

1. Дан шума (21. март)
2. Дан вода (22. март)
3. Дан заштите природе (11. април)
4. Дан планете земље (22. април)
5. Фрушкогорски маратон (22. и 23. април)
6. Празник рада (1. мај)
7. Европски дан паркова (24. мај)
8. Дан биодиверзитета (22. мај)
9. Недеља геопаркова (од 23. маја - до 04. јуна)
10. Дан заштите животне средине (5. јун)
11. Светски дан туризма (27. септембар)

Извор средстава	Планирана средства РСД	Извршилац посла
Управљач	550.000,00	Јавно предузеће

10.4. Међународна сарадња

Приоритет менаџмента Националног парка дефинисан је у визији Националног парка Фрушка гора којег треба представити међународној заједници са свим његовим

природним и створеним вредностима кроз промоцију у стручним организацијама. Препознатљивост Националног парка Фрушка гора у међународним оквирима омогућиће остваривање сарадње са другим европским националним парковима, размену искустава, имплементацију развојних пројеката, едукацију и размену стручних кадрова и др.

Активности:

- учествовање у активностима EUROPARC федерације;
- студијске посете парковима и заштићеним просторима у РС и у региону
- повезивање са другим заштићеним подручјима у Србији
- остваривање сарадње са осталим Националним парковима у региону
- сарадња на пројекту „Regional action for combating forest crime and corruption“ у сарадњи са Министарством спољних послова Краљевине Норвешке.

Извор средстава	Планирана средства РСД	Извршилац посла
Управљач	1,000.000,00	Јавно предузеће

11.Студијска (истраживачка), програмска, планска и пројектна документација потребна за спровођење циљева и активности

11.1.Учешће управљача у изради Просторних и Урбанистичких планова

Скупштина АПВ у 2019. години усвојила је План подручја посебне намене Фрушке горе, те се активности управљача односе на примену Просторног плана. У сарадњи са локалном самоуправом, управљач ће учествовати у изради просторних планова детаљне регулације давањем посебних услова и контролом усклађености са планом поодручја посебне намене. Од стране Владе Републике Србије проглашен је општи интерес за План подручја посебне намене пута М21 Нови Сад – Рума и изградњу тунела кроз Фрушку гору. Управљач ЈП активно учествује у поступку експропријације и преносу права на парцелама у корист ЈП "Путеви Србије", као носиоцу инвестиције. У склопу ових активности, за потребе трасе, прибавља се сагласност Министарства пољопривреде, Управе за шуме, за чисту сечу неопходну за трасу пута.

ЈП активно учествује у спровођењу плана изградње хотелског, спортског и рекреативног центра Летенка, чији је носилац Влада АПВ и Секретаријат за спорт.

Поред учешћа у изради Просторних планова за територију Националног парка Фрушка гора, као и његову заштитну зону, управљач редовно прати и остварује сарадњу приликом израде Урбанистичких планова за заштићено подручје, кроз припрему документације и прописивање мера и услова за њихову израду, али и кроз сарадњу са локалним самоуправама приликом избора локација. Приоритетни урбанистички планови за подручје Фрушке горе су ПДР викенд насеља Чортановачка шума и ПДР локалитета Иришки венац, ПДР Поповица, ПДР Ириг.

Активности на праћењу јавних увида ових планова у току 2023.године, као и сарадња приликом њихове израде одвијаће се са локалним самоуправама које доносе ове планове, као и са Заводима за урбанизам и другим предузећима којима ће бити поверен процес израде ових планова, корисницима подручја и Покрајинским секретаријатом за урбанизам и заштиту животне средине.

Савет корисника путем својих чланова, везаних за локалну самоуправу прати и доставља управљачу информације о планираним активностима израде просторних планова.

Активности:

- редовни састанци Комисије за праћење израде Просторног плана подручја посебне намене Фрушке горе;
- журирање GIS базе података и размена података са обрађивачем Планова приликом њихове припреме и израде;
- стални контакти са одсецима за урбанизам локалних самоуправа и корисницима простора, организација састанака;
- праћење обавештења о јавним увидима (сајтови одсека за урбанизам локалних самоуправа, Покрајинског секретаријата за урбанизам, пројектних предузећа...)
- анализа достављених планских решења и израда предлога за Комисију за спровођење режима заштите.

Извор средстава	Планирана средства РСД	Извршилац посла
Управљач	400.000,00	Јавно предузеће

11.2.Легализација објеката

У Покрајинском секретаријату за енергетику, грађевинарство и саобраћај воде се поступци озакоњења за 10 објеката изграђених или дограђених на простору Националног парка Фрушка гора без грађевинске дозволе, а чији је корисник управљач, односно ЈП Национални парк Фрушка гора. Поступци се воде према Закону о озакоњењу објеката („Сл. Гласник РС“ бр. 96/2015).

Активности:

- израда Елабората геодетских радова;
- израда Извештаја о затеченом стању објеката;
- израда Пројеката за извођење радова;
- прикупљање сагласности надлежних органа у поступку озакоњења;
- водопривредне дозволе, по потреби;
- сагласности и мишљења надлежних организација на чије инсталације су објекти прикључени;
- упис објеката у катастар непокретности.

Извор средстава	Планирана средства РСД	Извршилац посла
Управљач	800.000,00	Јавно предузеће

11.3. Израда планова

11.3.1. Ажурирање базе података према усвојеним основама газдовања шумама

Подаци изјединствене база података о шумама израђене као део информационог система ће се дограђивати и примењивати у 2023. години.

Извор средстава	Планирана средства РСД	Извршилац посла
Управљач	220.000,00	Јавно предузеће

11.3.2. Израда оперативних планова

Израда годишњег програма управљања

У складу са Законом о заштити природе и Законом о националним парковима за сваку годину се припрема и доноси Годишњи програм управљања Националним парком Фрушка гора.

Активности:

- припрема и доношење Годишњег програма управљања

Извор средстава	Планирана средства РСД	Извршилац посла
Управљач	400.000,00	Јавно предузеће

Законом о шумама ("Службени гласник РС" бр. 30/2010, 93/2012, 89/2015 и 95/2018-други закон) дефинисани су плански документи на оперативном нивоу у којима се дефинишу обим, место и динамика радова на заштити, гајењу, коришћењу и

унапређивању шума, производњи шумског репродуктивног материјала, изградњи техничке инфраструктуре и средстава за извршење тих радова.

У 2019. години је започео поступак номинације локалитета Папратски до и Равне под заштиту UNESCO-а као примери нетакнутих или древних букових шума за добра светске баштине. Ови локалитети су предложени од стране Покрајинског завода за заштиту природе. У 2020. години је израђен номинациони досје, У 2023.ће се наставити са неопходним корекцијама документације везане за локалитете, која је констатована као неприлагођена потрбним условима заштите .

Активности:

- израда Годишњег плана газдовања шумама (заштита, гајење, коришћење и унапређивање шума, производња шумског репродуктивног материјала, изградња техничке инфреструктуре, израда Годишњег плана газдовања шумама у власништву сопственика шума на подручју НПФГ)
- израда новог Програма газдовања шумама сопственика појединачног поседа мањег од 100ха на подручју НПФГ
- израда измена основа
- израда Извођачких пројеката газдовања шумама
- израда Пројеката шумских комуникација (у склопу тога и израда геодетских подлога и увођење извођача у посао)
- израда санационих планова

Извор средстава	Планирана средства РСД	Извршилац посла
Управљач	2.100.000,00	Јавно предузеће
Покрајински секрет. за пољ., водопр. и шумарство	800.000,00	Јавно предузеће

11.4. Откуп земљишта

У НП Фрушка гора одређен број парцела је у приватном власништву. Повремено власници ових парцела, с обзиром на право прече куповине, националном парку нуде на продају земљиште. Због лакшег провођења мера заштите у интересу државе је да ове парцеле откупи.

Активности:

- откуп понуђеног земљишта

Извор средстава	Планирана средства РСД	Извршилац посла
Управљач	1.000.000,00	Јавно предузеће

11.5. Израда базе података- интерног катастра приватних шума Приватних власника

У 2023. години планира се допуна електронске базе података - интерног катастра приватних шума у Националном парку Фрушка гора и подразумева идентификацију шумског земљишта у приватној својини које се налазе у границама парка, утврђивање површина и утврђивање власништва на парцелама, као и формирање табела са утврђеним подацима и картирање истих.

12.Облици сарадње и партнерства са локалним становништвом и другим власницима и корисницима непокретности

12.1.Управљање посетиоцима

Управљање посетиоцима представља основ спровођења мера заштите у Националном парку Фрушка гора. Отвореност подручја путевима (М-21, Р-109, Р-130 и локални путеви) онемогућава потпуну заштиту националног парка. Велики број посетилаца угрожава природне вредности неконтролисаним боравком и посетама заштићеним локалитетима на Фрушкој гори. Стални контакт са посетиоцима, као и пораст страних посетилаца Националног парка Фрушка гора представља велику одговорност за чувара заштићеног подручја у обављању дужности и пружању информација. Чуварска служба и овлашћена чувара заштићеног подручја у вршењу дужности дефинисане су у Закону о заштити природе ("Службени гласник РС" бр. 36/2009, 88/2010, 91/10, 14/2016 и 95/2018 – други закон) у члану 109.и 110.

Циљ је обезбеђење сигурног и пријатног боравка посетиоца на територији НП са минималним утицајем на природу, израда и примена новог Правилника о унутрашњем реду.

Активности:

- обезбеђивање сигурности посетилаца током боравка на територији НП
- анализа и територијално утврђивање(надлежност РЈ и гпс, техничко стање и опремљеност излетничких локалитета и постојеће сигнализације
- мониторинг утицаја активности посетилаца на природу и њихово задовољство понудом Парка (анкетирање)
- едукација чувара природе

Извор средстава	Планирана средства РСД	Извршилац посла
Управљач	200.000,00	Јавно предузеће

12.2.Сарадња са другим институцијама и организацијама

Сарадња са стручним установама и институцијама условљена је потребама управљача за активностима које поспешују и развијају управљање заштићеним подручјем. Сарадња са локалном заједницом и другим заинтересованим странама одвија се путем достављених планских активности за 2023. годину, у складу са Законом о националним парковима.

Активност

-континуирана сарадња са надлежним министарствима и покрајинским секретаријатима, Институтом за ветеринарство из Новог Сада, Пастеровим заводом, Институтом за низијско шумарство, факултетима и др.

Извор средстава	Планирана средства РСД	Извршилац посла
Управљач	400.000,00	Јавно предузеће

12.3.Сарадња са другим корисницима

Сарадње са корисницима доприноси развоју подручја Националног парка Фрушка гора, због тога управљач ће подржати све активности и идеје удружења, локалних самоуправа и других субјеката усмерених ка уређењу простора (извори, стазе,..), промоцији (ликовне колоније, еколошке, туристичке и едукативне манифестације,...) и изради пројектних предлога и пројеката.

Активности других корисника:

-ПСД „Вилина водица“ – планира организацију Ђурђевданског уранка, Буковачки маратон и више пешачких активности током године.

-Планинарско друштво „Железничар“ у наредној години планира одржавање традиционалног фрушкогорског маратона 22-23 априла, организују породичну шетњу у мају, ноћни изазов у августу и јесењи маратон у октобру 2023.године.

-Епархија Сремска у току године обављаће послове заштите, гајења унапређивања и одрживог коришћења у сопственим шумама.

-Туристичка организација Шид-а планира организовање мото скупа на Липовачи.

- ЈКП „Градско зеленило“ на простору Каменичког парка планира редовне активности на одржавању.

- Транснафта планира радове на одржавању своје инфраструктуре.
- Покрајински завод за спорт и медицину спорта планира пружање туристичко-гоститељски услуга на Летенци.

12.4.Рад осталог особља и материјални трошкови

Из разлога континуираног управљања заштићеним подручјем, као и многобројних задатака на заштити и промовисању заштићеног природног добра, особље запослено код управљача на пословима управљања заштићеним подручјем и материјални трошкови њиховог рада приказани су на годишњем нивоу.

Извор средстава	Планирана средства РСД	Извршилац посла
Управљач	163.288.197,00	Јавно предузеће

13.Активности и мере на спровођењу програма са динамиком и субјектима реализације програма управљања и начин оцене успешности његове примене

Овим програмом, одређује се начин спровођења заштите, коришћења и управљање заштићеним подручјем, смернице и приоритети за заштиту и очување природних вредности заштићеног подручја у складу са Студијом заштите, развоја и унапређења овог заштићеног подручја и важећим Планом управљања Националним парком Фрушка гора.

За остварење задатих циљева неопходно је пре свега обезбедити финансијска средства из планираних извора и прихода. Динамика реализације активности и мера у великој мери ће зависити од динамике прилива средстава.

Организовање, опремање и кадровско оспособљавање представља основ за успешну реализацију Програма управљања. Такође, од изузетне важности је и континуирано чување и надзор заштићеног природног добра као и спровођење мера датих у правилнику о унутрашњем реду и чуварској служби.

За адекватну реализацију свих планираних активности и мера на заштити подручја неопходан је и усаглашен рад управљача и свих корисника подручја, локалног становништва, невладиних организација, заинтересованих страна и надлежних организација .

Успешност реализованих активности и мера биће приказана кроз Извештај о остварењу Програма управљања и Извештај о стању природних вредности и радом створених вредности.

14. Финансијска средства и друге материјалне претпоставке за извршавање поверених послова у управљању заштићеним подручјем и начин њиховог обезбеђења

Приходовна страна Програма управљања темељи се на средствима из обављања делатности, накнада за коришћење подручја Националног парка и средстава добијених на основу пројеката.

Планирана су средства из Буџета РС и АПВ у укупном износу од 71,838,967.00 РСД, али приходи који се књиже на приходе 2023. године су само део од уплаћених субвенција у складу са рачуноводственим стандардима и износиће 42,238,967.00 РСД.

ФИНАНСИЈСКИ ПЛАН - Табела прихода ЈП "Национални парк Фрушка гора" за 2023. годину		
	Извори прихода	Износ у динарима
1	Средства Буџета Републике Србије	31,000,000.00
	Министарство заштите животне средине	20,000,000.00
	Министарство пољопривреде, шумарства и водопривреде	11,000,000.00
2	Средства Буџета Аутономне Покрајине Војводине	11,238,967.00
	Покрајински секретаријат за пољопривреду, водопривреду и шумарство	10,238,967.00
	Покрајински секретаријат за урбанизам и заштиту животне средине	1,000,000.00
3	Средства буџета јединице локалне самоуправе	-
	Сопствени приходи	430,680,697.00
4	Приходи од обављања делатности	320,480,697.00
	Приходи од накнада за коришћење заштићеног подручја	110,200,000.00
5	Средства донација, поклона и помоћи	3,000,000.00
	Укупно приходи	475,919,664.00

в.д. директора ЈП

дипл. инж. пољопривреде Живко Цветковић

ФИНАНСИЈСКИ ПЛАН ЗА 2023. ГОДИНУ – Табела планираних расхода Јавног предузећа "НП Фрушка гора" за 2023. годину

Врста расхода	Извори и износи средстава (у динарима)					Укупно
	Буџет РС	Сопствени приходи	Буџет јединице локалне самоуправе (покрајина)	Приходи од донација, поклона и помоћи	Остала средства	
А.0 Чување, одржавање и презентација заштићеног подручја						
А.1. Чуварска служба						
А.1.1. Бруто зареде чувара (6.8.1.)	11,200,000.00	3,925,000.00				15,125,000.00
А.1.2. Едукација чувара природе (12.1.)		100,000.00				100,000.00
А.1.3. Анализа излетничких локалитета и постојеће сигнализације (12.1.)		100,000.00				100,000.00
А.1.4. Одржавање објеката, чистоће и уредности око објеката и на подручју НП (8.5.2.)	800,000.00	400,000.00				1,200,000.00
А.1.5. Припрема за реконструкцију објекта новог визиторског центра (8.5.5.)		200,000.00				200,000.00
А.1.6. Набавка средстава рада (6.8.3.)	5,500,000.00	5,600,000.00				11,100,000.00
А.2. Одржавање заштићеног подручја						
А.2.1. Остали трошкови чуварске службе (6.8.2.)	1,500,000.00	1,500,000.00				3,000,000.00
А.2.2. Рад осталог особља и материјални трошкови (12.4.)		163,288,197.00				163,288,197.00
Укупно А.0	19,000,000.00	175,113,197.00	0.00	0.00	0.00	194,113,197.00
Б.0. Управљање посетиоцима						
Б.1. Зараде и накнаде за рад запослених						
Б.2. Изградња, опремање и одржавање објеката						
Б.2.1. Изградња, опремање и одржавање излетничке и рекреативне инфраструктуре (8.5.1.)	1,000,000.00	3,740,800.00		500,000.00		5,240,800.00
Б.2.7. Улазне станице у Национални парк Фрушка гора (8.5.3.)		100,000.00				100,000.00
Б.2.8. Текуће одржавање објеката управљача (8.5.4.)		4,000,000.00				4,000,000.00
Б.3. Набавка средстава рада (8.6.)		2,500,000.00				2,500,000.00
Б.4. Промоција						
Б.4.1. Израда Програма туристичке понуде, организовање радионица, формирање водичке службе и др. (8.4.)		3,200,000.00				3,200,000.00
Б.4.2. Учешће на сајмовима, манифестацијама, израда сувенира и др. (10.1.)		800,000.00				800,000.00
Б.4.3. Комуникација и информисање на подручју парка (10.2.)		820,000.00				820,000.00
Б.4.4. Пружање услуга и организација догађаја и програма за посетиоце и локално становништво (10.3.)		550,000.00				550,000.00
Б.4.5. Међународна сарадња (10.4.)		1,000,000.00				1,000,000.00
Укупно Б.0	1,000,000.00	16,710,800.00	0.00	500,000.00	0.00	18,210,800.00
В.0. Регулисање имовинско правних односа						
В.1. Легализација објеката (11.2.)		800,000.00				800,000.00
В.2. Откуп земљишта (11.4.)		1,000,000.00				1,000,000.00
Укупно В.0	0.00	1,800,000.00	0.00	0.00	0.00	1,800,000.00
Г.0. Праћење и унапређење стања заштићених подручја						
Г.1. Заштита станишта						
Г.1.1. Одржавање ливада и ливадо-степа (6.1.1.)		1,448,300.00	1,000,000.00			2,448,300.00
Г.1.2. Контрола ширења бршљана и заштита шума од пепелнице (6.1.2.)		1,409,000.00				1,409,000.00
Г.1.3. Праћење појаве сушења шума (6.1.3.)		200,000.00				200,000.00
Г.1.4. Праћење кретања популација штетних инсеката (6.1.4.)		180,000.00				180,000.00
Г.1.5. Дијагнозно-прогнозна служба (6.1.5.)		190,000.00				190,000.00
Г.1.6. Праћење процеса обнове у различитим шумским екосистемима (6.1.6.)		150,000.00				150,000.00
Г.1.7. Заштита шумских екосистема од пожара (6.1.7.)		6,500,000.00				6,500,000.00
Г.2. Заштита флоре и фауне						
Г.2.1. Картирање станишта заштићених и строго заштићених врста и утврђивање стања популација (6.2.1.)		120,000.00				120,000.00
Г.2.2. Редовно праћење стања популација строго заштићених врста (6.2.2.)		240,000.00				240,000.00
Г.2.3. Заштита орла крсташа (Aquila heliaca) (6.2.3.)		430,000.00				430,000.00
Г.2.4. Заштита шумске сове (Strix aluco) (6.2.4.)		150,000.00				150,000.00
Г.2.5. Збрињавање и рехабилитација строго заштићених и заштићених дивљих животиња (6.2.5.)		50,000.00				50,000.00
Г.3. Заштита геонаслеђа						
Г.3.1. Истраживање, мониторинг, одржавање и уређење објеката геонаслеђа (6.3.1.)		520,000.00				520,000.00
Г.3.2. Геопарк Фрушка гора – Лесленд (6.3.2.)		100,000.00				100,000.00
Г.4. Заштита културног наслеђа (6.5.)		450,000.00				450,000.00
Г.5. Научно истраживачки и образовни рад						
Г.5.1. Образовање, популаризација и промоција научних истраживања (7.1.)		150,000.00				150,000.00

ФИНАНСИЈСКИ ПЛАН ЗА 2023. ГОДИНУ – Табела планираних расхода Јавног предузећа "НП Фрушка гора" за 2023. годину

Врста расхода	Извори и износи средстава (у динарима)					
	Буџет РС	Сопствени приходи	Буџет јединице локалне самоуправе (покрајина)	Приходи од донација, поклона и помоћи	Остала средства	Укупно
Г.5.2. Израда стратегије обнове аутохтоних шума (7.2.)		500,000.00				500,000.00
Г.5.3. Постављање огледних површина за различите помоћне мере прир. обнављању (7.3.)		400,000.00				400,000.00
Г.5.4. Истраживање фунгије Фрушке горе (7.4.)		120,000.00				120,000.00
Г.5.6. Увођење нових информационих технологија (7.5.)		1,000,000.00				1,000,000.00
Г.5.7. Пројекат унапређења општекорисних функција шума (7.6.)		200,000.00				200,000.00
Г.5.8. Едукација запослених (7.7.)		600,000.00				600,000.00
Г.6. Остало						0.00
Г.6.1. Дигитализација (6.6.)		1,000,000.00				1,000,000.00
Г.6.2. Израда катастра загађивач у Националном парку и израда пројеката њиховог уређења (6.7.1)		280,000.00				280,000.00
Г.6.3. Израда катастра изворишта, водених токова и акумулација и израда пројеката њиховог уређења (6.7.2)		230,000.00				230,000.00
Г.6.4. Израда катастра путне мреже (6.7.3.)		120,000.00				120,000.00
Укупно Г.0	0.00	16,737,300.00	1,000,000.00	0.00	0.00	17,737,300.00
Д.0. Уређење простора и одрживо коришћење природних ресурса						
Д.1. Шуме						
Д.1.1. Радови на гајењу шума (8.1.1.1.)		36,721,000.00				36,721,000.00
Д.1.2. Производња садница (8.1.1.2.)		5,201,717.00	1,074,167.00			6,275,884.00
Д.1.3. Дознака стабала (8.1.1.3.)		4,009,000.00				4,009,000.00
Д.1.4. Очекивана количина и структура дрвних сортимената (8.1.1.5.)		134,320,519.00				134,320,519.00
Д.1.5. Изградња и одржавање шумских саобраћајница (8.1.1.6.)		10,357,500.00	7,864,800.00			18,222,300.00
Д.2. Ловна и риболовна фауна						0.00
Д.2.1. Реинтродукција европског јелена (8.2.1.)	11000000	500,000.00				11,500,000.00
Д.2.2. Побољшање услова у ловишту (8.2.2.)		5,000,000.00	500,000.00	2,500,000.00		8,000,000.00
Д.2.3. Мониторинг дивљачи (8.2.3.)		500,000.00				500,000.00
Д.2.4. Набавка јеленске дивљачи (8.2.4.1.)		1,000,000.00				1,000,000.00
Д.2.5. Мониторинг бизонске дивљачи (8.2.3.1.)		500,000.00				500,000.00
Д.2.6. Заштита и управљање риболовном фауном (8.2.5.)		12,600,000.00				12,600,000.00
Д.2.7. Сарадња са другим институцијама и организацијама (12.2.)		400,000.00				400,000.00
Д.3. Пољопривредно земљиште (8.3.)		1,000,000.00				1,000,000.00
Д.4. Утврђивање граница Националног парка Фрушка гора (9.1.)		1,500,000.00				1,500,000.00
Д.5. Израда нацрта планова и програма (9.2.)		200,000.00				200,000.00
Д.6. Учешће у изради Просторних и Урбанистичких планова (11.1.)		400,000.00				400,000.00
Д.7. Ажурирање базе података према усвојеним основама газдовања шумама (11.3.1.)		220,000.00				220,000.00
Д.8. Израда оперативних планова (11.3.2.)		2,500,000.00	800,000.00			3,300,000.00
Укупно Д.0	11,000,000.00	216,929,736.00	10,238,967.00	2,500,000.00	0.00	240,668,703.00
Укупно планирани расходи	31,000,000.00	427,291,033.00	11,238,967.00	3,000,000.00	0.00	472,530,000.00

Република Србија
МИНИСТАРСТВО
ЗАШТИТЕ ЖИВОТНЕ СРЕДИНЕ

Број: 353-02-02807/2022-04

Датум: 15.9.2022. године

Немањина 22-26

Београд

ЈАВНО ПРЕДУЗЕЋЕ
„НАЦИОНАЛНИ ПАРК ФРУШКА ГОРА“

Број 1899

03.10. 2022 год.
СРЕМСКА КАМЕНИЦА

На основу члана 9. став 8. Закона о заштити природе („Службени гласник РС”, бр. 36/09, 88/10, 91/10 - исправка, 14/16, 95/18-др. закон и 71/21), чл. 23. став 2. и 24. Закона о државној управи („Службени гласник РС”, бр. 79/05, 101/07, 95/10, 99/14, 30/18-др. закон и 47/18), члана 6. став 1. Закона о министарствима („Службени гласник РС”, број 128/20), члана 136. Закона о општем управном поступку („Службени гласник РС”, број 18/16 и 95/18 – аутентично тумачење), решавајући по захтеву ЈП „Национални парк Фрушка гора” за издавање услова заштите природе, Министарство заштите животне средине, државни секретар Александар Дујановић по Решењу о овлашћењу број 021-01-13/1/21-09 од 22.7.2021. године, доноси

РЕШЕЊЕ
о условима заштите природе

У складу са Стручном основом 03 број 019-2397/2 од 20.8.2022. године, Законом о националним парковима („Службени гласник РС”, бр. 84/17 и 95/18 др. закон), односно Планом управљања Националним парком „Фрушка гора” за период 2020-2029. година, израда Програма управљања Националног парка „Фрушка гора” за 2023. годину може се извести у складу са следећим условима:

1. Очување репрезентативних геолошких, геоморфолошких и хидролошких појава и одлика, биогеографских обележја подручја, предеоног, екосистемског, специјског и генетског диверзитета;

2. Мониторинг природних вредности;

3. Очување мешовитог састава аутохтоних шумских екосистема;

4. Ревитализација травних, шумо-степских, шумских и влажних станишта;

5. Планско сузбијање и замена инвазивних врста аутохтоним;

6. Успостављање семенских објеката аутохтоних врста дрвећа;

7. Обнова храстових шума;

8. Постепено обнављање изданаčkih шума оптималним продужетком опходње приликом извођења оплодних сеча;

9. Остављање најмање пет стабала по хектару приликом извођења оплодних сеча;

10. Постепено превођење постојећих изданаčkih шума у виши узгојни облик, са искључивом применом аутохтоних врста;

11. Потенцирање природне обнове шумских састојина;

12. Очување мешовитог састава шуме са значајним учешћем старих стабала;

13. Потенцирање обнове букве, храста китњака, сладуна и медунца на њиховим потенцијалним стаништима;

14. Потенцирање обнове грабића на реликтном станишту источног дела Фрушке горе,

15. Очување и унапређење стања високих шума применом природне обнове и благовремено и планско извођење мера неге и обнове шума, којима се обезбеђује природна структура и састав ових шума;

16. Кошење ливада по прописаној динамици за појединачна подручја;

17. Пашарење на издвојеним локалитетима, поготово на степским пашњацима у подножју, уз очување и унапређење традиционалних облика сточарства;

18. Реинтродукција врста несталих са Фрушке горе или појединих њених делова;

19. Мере активне заштите фауне (хранилишта, вештачка гнезда и др.);

20. Заштита и уређење изворишта;

21. Очување амбијенталних целина водопада и других објеката гео наслеђа;

22. Презентација и популаризација природних и створених вредности Националног парка;

23. Унапређење туристичке понуде и система управљања посетиоцима;

24. Проходност еколошких коридора;

25. Очување, рестаурација и стављање у функцију објеката културно-историјског наслеђа и традиционалног градитељства;

26. Уређење излетничких и других репрезентативних простора;

27. Програмским активностима обезбедити спровођење:

- активне заштите строго заштићених и заштићених дивљих врста,

- обезбеђивање сталног присуства довољне количине хране на хранилишту Средње брдо и то кроз:

а) изношење најмање 250 kg угинулих животиња, њихових остатака и/или кланичног отпада у интервалима од 15 дана у периоду 1. октобар - 15. Март,

б) изношење најмање 200 kg угинулих животиња, њихових остатака и/или кланичног отпада у интервалима од 30 дана у периоду 16. март - 30. септембар,

ц) изнете лешеве животиња распорити оштрим сечивом кожу на боку, у дужини од 30-40 см, с тим да се не оштете унутрашњи органи, како би птице лакше дошле до свежег меса, пре него што се оно исуши;

- имајући у виду одредбе члана 47. Закона о заштити природе, према којима се о строго заштићеним и заштићеним дивљим врстама старају и управљачи заштићених подручја, који су дужни да спроводе мере на управљању популацијама у оквиру програма и планова управљања, планирати даље коришћење и унапређивање комплекса објеката (кавеза/волијера) за привремени смештај повређених, болесних и изнемоглих јединки строго заштићених врста, на подручју Радне јединице „Ердевик”.

- спровођења мера заштите и унапређења популација пре свега строго заштићених врста, међу којима су приоритетне темелне вредности наведене у члану 3. Закона о Националним парковима, као и значајних унешених врста, европског бизона (*Bison bonasus*) и европског јелена (*Cervus elaphus*);

- контроле инвазивних врста;

- заштите, ревитализације и реконструкције типова станишта приоритетних за заштиту на међународном и националном нивоу (шумских, ливадских, степских и др.);

- као значајне активности, овим програмом предвидети одржавање површина које су у претходном периоду биле предмет ревитализације, кроз кошење-тарупирање на локалитетима Нерадински до, Крушедолски пашњак и Реметски до.;

- у оквиру активности на заштити и обнављању шумских екосистема, као приоритете предвидети шумске екосистеме који су као темелна вредност наведени у члану 3. Закона о Националним парковима;

- заштите геодиверзитета;

- мере на обезбеђивању услова за одрживо пашарење на постојећим травним површинама;

- редовно праћење стања популација одабраних строго заштићених врста;
- одрживо и интегрално коришћење као део одрживог развоја уградити у планске активности;
- програмске активности на уређењу простора одредити у складу са прописаним режимима заштите;
- дефинисати активности, облике и начине сарадње са најважнијим корисницима простора и локалним заједницама;
- обезбедити промоцију заштићеног подручја, информисање и едукацију корисника Националног парка;
- научно-истраживачки рад усмерити према потребама заштите и унапређења природних вредности;

28.Програмом управљања предвидети активности на наставку обележавања спољних и унутрашњих граница Националног парка. Имајући у виду обим послова на реализацији ове активности (дужина спољашње границе, потребни технички, кадровски временски и финансијски капацитети), као приоритет за 2023. годину издвојити обележавање граница на местима укрштања јавних, атарских и шумских путева са границама Националног парка „Фрушка гора”, делове под режимом заштите I степена (уколико нису потпуно обележени), као и на местима која су досадашњим радом чуварске службе препозната као најугроженија;

29.Теренско присуство чуварске службе значајно појачати на просторима корисника који је током 2022. године вршио обимне земљане радове без претходно исходоване документације из области заштите природе, а у циљу предупређивања наставка наведеног облика нарушавања вредности заштићеног подручја;

30.Обезбедити планско очување простора са улогом еколошких коридора (међународних, регионалних и локалних), у складу са Уредбом о еколошкој мрежи;

31.Наставити рад на номинацији кластера „Папратски до-Равне” за UNESCO Светску природну баштину као *Нетакнуте букове шуме средње Европе*, у сарадњи са осталим субјектима који учествују у овој номинацији.

Образложење

Јавно предузеће „Национални парк Фрушка гора”, Сремска Каменица, као управљач Националног парка „Фрушка гора”, упутило је захтев Министарству заштите животне средине, број 1529 од 1.8.2022. године, за издавање услова заштите природе за израду Програм управљања Националног парка „Фрушка гора” за 2023. годину. На основу члана 9. став 5. Закона о заштити природе, по захтеву Министарства заштите животне средине, Покрајински завод за заштиту природе издао је Стручну основу (03 број 019-2397/2 од 20.8.2022. године) по предметном захтеву.

Подручје за који се планира израда Програма управљања Националног парка „Фрушка гора” за 2023. годину, обухвата режим заштите I (првог), II (другог) и III (трећег) степена, и налази се у просторном обухвату еколошки значајног подручја „Фрушка гора и Ковиљски рит” (бр. 14) еколошке мреже Србије.

У складу са горе наведеним издаје се Решење о условима заштите природе за израду Програма управљања Националног парка „Фрушка гора” за 2023. годину. За све друге радове/активности на предметном подручју, или промене планске/пројектне документације, потребно је поднети нови захтев.

Подносилац захтева је платио Републичку административну таксу у складу са Законом о републичким административним таксама („Службени гласник РС”, бр. 43/03, 51/03- исправка, 61/05, 101/05- др. закон, 5/09, 54/09, 50/11, 93/12, 65/13 - др. закон, 83/15,

112/15, 113/17, 3/18 - исправка, 95/18, 86/19, 90/19 - исправка, 144/20), а ослобођен је плаћања таксе за издавање овог Решења у складу са чланом 4. став 1. тачка 1. Правилника о висини и начину обрачуна и наплате таксе за издавање акта о условима заштите природе („Службени гласник РС”, бр. 73/11, 106/13).

Поука о правном средству:

Против овог решења може се изјавити жалба Влади Републике Србије у року од 15 дана од дана његовог пријема. Жалба се предаје непосредно Министарству заштите животне средине у Београду, Немањина 22-26, 11000 Београд или путем поште са доказом о уплати републичке административне таксе у износу од 490 динара, по тарифном броју 6 Закона о републичким административним таксама („Службени гласник РС”, бр. 43/03, 51/03 - испр, 61/05, 101/05 - др. закон, 5/09, 54/09, 50/11, 70/11 - усклађени дин. изн, 55/12 - усклађени дин. изн, 93/12, 47/13 - усклађени дин. изн, 65/13 - др. закон, 57/14 - усклађени дин. изн, 45/15 - усклађени дин. изн, 83/15, 112/15, 50/16 - усклађени дин. изн, 61/17 - усклађени дин. изн, 113/17, 3/18 - испр. и 50/18 - усклађени дин. изн, 95/18, 38/19 - усклађени дин. изн, 86/19, 90/19 - испр. 98/20 - усклађени дин. изн, 144/20 и 62/21- усклађени дин. изн.).

- Достављено:

- ЕП „Национални парк Фрушка гора”,
Змајев трг 1, 21208 Сремска Каменица,
- Покрајински завод за заштиту природе,
Радничка 20а, 21000, Нови Сад,
- Покрајински секретаријат за урбанизам и заштиту
Животне средине, Сектор за инспекцијске послове,
Бул. М.Пупина 16, Нови Сад
- Архива.

ЈП „Национални парк Фрушка гора“
Змајев трг 1, 21208 Сремска Каменица, Србија
Тел: 021/463-667, факс: 021/462-662
www.npfruskagora.co.rs
e-mail: office@npfruskagora.rs
Број : 2132/1
Дана : 10.11.2022. година

На основу члана 54. став 5. Закона о заштити природе ("Сл. гласник РС", бр. 36/2009, 88/2010, 91/2010 – испр., 14/2016 и 95/2018 – други закон), члана 12. став 6. Закона о националним парковима ("Сл. гласник РС", бр. 84/2015 и 95/2018 – други закон), члана 22. Закона о јавним предузећима ("Сл. гласник РС", број 15/2016 и 88/2019) и члана 15. Статута ЈП "Национални парк Фрушка гора", Надзорни одбор Јавног предузећа на седници одржаној 10.11.2022. године, донео је следећу:

ОДЛУКУ

Донosi се Програм управљања Националним парком Фрушка гора, за 2023. годину.

Председник Надзорног одбора:

проф. др. Александар Грубор

